

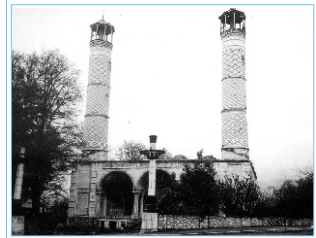

Xəbər
Toydan qayıdan 3 nəfər faciəvi şəkildə öldü
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 1 avqust 2016-cı il Bazar ertəsi № 166 (6487) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

“Azərbaycan düşmən ölkədəki xaosdan dərhal istifadə etməlidir”

Tanınmış konfliktoloqdan **Qarabağ çağırışı**: “Yaranan fürsəti əldən vermək olmaz...”
yazısı səh.3-də

“Azərbaycan iqtidarını özümə düşmən hesab etmirəm” - mühacir jurnalist Emin Hüseynov
yazısı səh.10-də

ANS-çilər kanalın açılacağına inanırlar - əməkdaşlar “Yeni Musavat”a danışıqlar
yazısı səh.3-də

Türkiyəni silkələyən “1 dollarlıq banknot” qalmağalından sonra hər kəs dollarını satır
yazısı səh.3-də

Referendum sonrası seçkilər - müxalifət erkən seçkilər olsa, qatılacağı?
yazısı səh.6-də

Qəbul imtahanları bitdi, yekun nə deyir? - Ekspert rəyi
yazısı səh.13-də

Küləkli yay dənizkənarı ticarəti öldürüb - icarədarlar qan ağlayır
yazısı səh.13-də

Avtomobil bazarında canlanma yaranıb - əməkdaşımız səbəbləri araşdırıb
yazısı səh.14-də

İqtisadçılar ilin yeddi ayının yekununu dəyərləndirdilər - manatı nə gözləyir?
yazısı səh.12-də

Övladlığa götürülən 200-dək azərbaycanlı uşaq geri alınıb
yazısı səh.4-də

Yanan bazarda yeni tikilən obyektləri sökdülər - səbəb
yazısı səh.12-də

Qlobal güclərin region uğrunda rəqabəti sərtləşir

ERMƏNİSTAN OLAYLARINDA RUSİYA-QƏRB

TOQQUŞMASI - BAKI ÜÇÜN YENİ SİTUASIYA

Düşmən ölkədə qarşılıqlı şiddətlənir - hökumətin polis binasını təmizləmək cəhdi yeni qanların tökülünə gətirdi; radikalların həbsdəki lideri ultimatum verdi; İrəvandakı kritik proseslərin alt qatında tək cəhdi Qarabağ amili dayanmır; Azərbaycanın izləməli olduğu əsas hədəf...

Şirvandakı hərbi zavodda partlayışla bağlı yeni sensasion məlumatlar

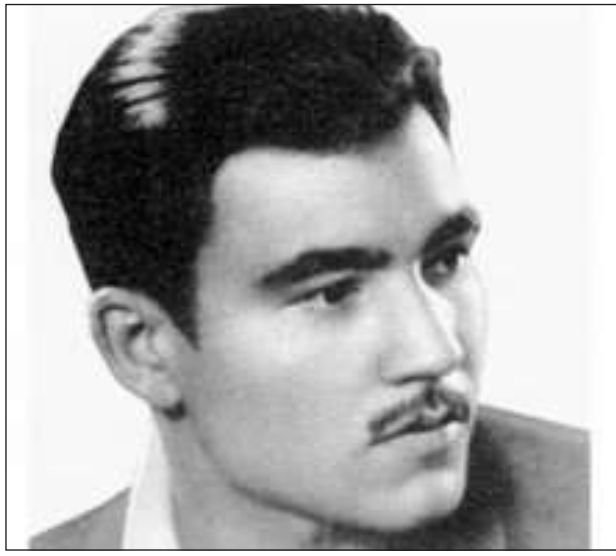
Yaralılar partlayışdan sonra kimin adını çəkir, hadisədən öncə ərazidəki xarici mütəxəssislər kimlər olub?
yazısı səh.4-də

Mirzə Sakit:
“Belçika vətəndaşlığı aldıqdan dərhal sonra Azərbaycana bilet alacağam”
yazısı səh.5-də

İqtidaryönlü deputat proporsional seçki sisteminin bərpasını təklif etdi
yazısı səh.7-də

Qafar Çaxmaqlı:
“Qarabağ məsələsini yeni savaş həll edəcək, hazır olmalıyıq!”
yazısı səh.11-də

Putinin reportajında əfsanəvi "Mixaylo"dan danışıldı

Rusiyanın "Birinci kanal" Azərbaycanın igid oğlu Mehdi Hüseynzadədən danışdı. Oxu.az bildirir ki, reportaj RF prezidenti Vladimir Putinin Sloveniyaya səfəri çərçivəsində hazırlanıb.

"Bu tarixi nə yenidən yazmaq, nə də silmək olar. Birinci Dünya müharibəsində Sloveniya ərazisində 40 min, İkinci Dünya müharibəsində isə təkcə Maribor şəhərindəki əsir düşərgəsində Qızıl Ordunun 5 min hərbiçisi olub. Buradan qaçanlar isə partizan dəstələrinə qoşulurdular. Onlardan biri Mixaylo ləqəbli əfsanəvi partizan Mehdi Hüseynzadə Yuqoslaviya Xalq Azadlıq ordusunun sıralarında döyüşürdü. Unudulmaz qəhrəmanın şərəfinə Sloveniyada abidə də ucaldılıb", - süljetdə deyilir.

Rezidenturaya ixtisas seçimi başladı

Avqustun 1-dən Azərbaycanda baza ali tibb təhsili əsasında həkim-mütəxəssislərin hazırlanması məqsədilə rezidentura səviyyəsinə ixtisas seçimi aparılacaq. Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyasının (TQDK) məlumatına görə, ixtisas seçimi avqustun 7-dək davam edəcək.

Müsbəqə şərtini ödəyən namizədlər müəyyən olunmuş müddət ərzində elektron ərizələrinə daxil olaraq ali tibb təhsili bazasına uyğun (bitirdiyi fakültəyə müvafiq olan) ixtisasları seçib təsdiq etməlidirlər. Azərbaycanda baza ali tibb təhsili əsasında həkim-mütəxəssislərin hazırlanması məqsədilə rezidentura səviyyəsinə qəbul imtahanının II mərhələsi iyulun 29-da keçirilib. İmtahanda iştirakı nəzərdə tutulan 442 namizəddən 8 nəfəri imtahana gəlməyib. Nəticələrə əsasən, imtahanda iştirak edən 434 namizəddən 373 nəfəri müsabiqə şərtini (ixtisas fənləri üzrə topladığı test balı 50-dən, ümumi balı 90-dan az olmayan) ödəyərək ixtisaslaşma seçiminə buraxılıb. Ən yüksək nəticə 86 bal olub.

□ Günel MANAFLI

Türkiyə Silahlı Qüvvələri Baş Qərargahının səlahiyyətləri azaldılıb

Türkiyədə Quru, Dəniz və Hava qüvvələri Müdafiə Nazirliyinin tərkibinə daxil edilib. APA-nın "Hürriyyət" qəzetinə istinadən verdiyi məlumata görə, bununla bağlı qanun hökmündə qərar "Rəsmi Qəzet"də dərc olunub.

Bu qanuna zidd olmayan və digər qanunlarla Silahlı Qüvvələrin Baş Qərargahına verilən vəzifə və hüquqlar saxlanılıb. Eyni zamanda prezident və baş nazir vacib saydıqları halda Quru, Dəniz və Hava qüvvələrinin komandanlarından birbaşa məlumat ala və komandanlara əmr verə biləcəklər. Bu əmrlər hər hansı qurumla razılaşdırılmadan dərhal yerinə yetirilməlidir.

Qərara əsasən Gülhanə Hərbi Tibb Akademiyası və hərbi xəstəxanalar da Səhiyyə Nazirliyinin tabeliyinə verilib.

"Qayna Mətbuat Yayımı" MMC!

- İstənilən qəzet və jurnallar həm də sərfəli qiymətə:
- Əgər siz qəzet və jurnalların rahatlıqla evinizə və ya ofisinizə çatdırılmasını;

- Mətbuatı aldıqdan sonra abunə haqqını ödəmək və bu ödənişin formasını sərbəst seçmək hüququndan istifadə etmək;

- Tirajınızda lazım gəldikdə dəyişikliklər etmək;

Ən başlıcası ayda 26 dəfə nəşr olunan

"Yeni Müsavat" - 0.60 AZN

və bundan əlavə 2500 adda yerli və xarici nəşrlər.

- Abunə yazılmaq üçün uzağa getmək lazım deyil.

Telefonla zəng etməyiniz kifayətdir:

REAL sədrinin Ali Məhkəməyə müraciətinə hələ də baxılmayıb

Amnistiya aktına düşən Müsavat başqanının müavini Fərəc Kərimli isə hələ də buraxılmayıb

Həbsdə olan REAL hərəkatının sədri İlqar Məmmədovun kasasiya şikayəti verməsinin üzərindən 1 aydan da çox vaxt ötür. Hələ də onun Ali Məhkəməsinin nə zaman olacağı məlum deyil.

İ. Məmmədovun xanımı Vəfa Məmmədova "Yeni Müsavat"a bildirib ki, ötən həftə onunla görüşüb: "Vəziyyəti yaxşı idi. Heç bir şikayəti yoxdur. Səhhəti ilə bağlı da hər hansı bir problem yaşamır. Bu gün də (dünən-red.) zəngini gözləyirik. Hər şey əvvəlki kimidir. Məhkəmədən heç bir xəbər yoxdur. İlqarın özü də prosesi gözləyir".

Xatırladaq ki, İlqar Məmmədov 2013-cü il fevralın 4-də İsmayilli rayonunda kütləvi etiraz aksiyası ilə bağlı hakimiyyət nümayəndəsinə qarşı müqavimət göstərmə və ya zor tətbiq etmə, xuliqanlıq ittihamları ilə həbs edilib. O, 2013-cü ilin yanvarında baş verən İsmayilli hadisələrinə görə təqsirləndirilir. 2014-cü il martın 17-də 7 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinin onun azadlığa buraxılması barədə bir neçə qərarı var.

İlqar Məmmədov

Fərəc Kərimli

Amnistiya aktına düşən Müsavat başqanının müavini Fərəc Kərimlinin isə nə zaman azadlığa buraxılacağı sual altındadır. Saxlanıldığı 14 sayılı cəzaçəkmə müəssisəsində amnistiyaya düşənlərin çoxu azad edilsə də, hələ bu qərar ona şamil edilməyib.

Məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan vəkil Nəmet Kərimli bildirib ki, F. Kərimli ilə telefon əlaqəsi saxlayır: "Valideynləri ilə də danışmışam. Amnistiyanın tətbiqi ilə bağlı bütün sənədlər hazırdır. Sadəcə olaraq siyasi qərar gözləyirlər. Amnistiya aktının tətbiqi üçün iyunun 14-dən oktyabrın 14-nə qədər vaxt

verilib. Hələ də onu qərəzli olaraq saxlayırlar. Ancaq onu oktyabrın 14-nə qədər buraxmalıdırlar. Yeni həmin tarix axırıncı gündür".

Qeyd edək ki, Fərəc Kərimli 2014-cü il iyulun 23-də həbs edilib. Ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin 234.4.3 maddələri ilə (kütləvi şəkildə narkotik maddələr əldə etmə, saxlama və satma) cinayət işi açılıb və məhkəmə qərarı ilə 6 il yarım azadlıqdan məhrum edilib. Bu ilin mayında Ali Məhkəmə onun həbs müddətini 3 ilə qədər endirdiyinə görə, qəbul edilən amnistiya aktı ona da şamil olunub.

□ Əli RAİS

Hindistan pilotları varlı ailənin 11 yaşlı oğlunu Bakı aeroportunda unutdu, qalmaqal baş verdi

Hindistanın Air India hava yolları şirkətinin pilotları London-Mumbai reysi ilə uçuş "Boeing 787 Dreamliner" təyyarəsinin sərnişini olan 11 yaşlı oğlanı Bakı aeroportunda yaddan çıxarıb. Nəticədə qalmaqal yaranıb və hazırda uşağın valideynləri hava yolları şirkətindən kompensasiya tələb edir.

Virtualaz.org Hindistan KİV-lərinə istinadən xəbər verir ki, insident iyulun 10-da baş verib. Həmin gün Air India şirkətinin London-Mumbai reysi ilə uçuş "Boeing 787 Dreamliner" təyyarəsi texniki nasazlıq üzündən Heydər Əliyev Bakı Beynəlxalq Aeroportuna qəza enişini edib. Təyyarədəki nasazlığı həmin gün aradan qaldırmaq mümkün olmadığından Air India sərnişinlərinə dalınca yeni təyyarə göndərib. Sərnişinlər yeni təyyarəyə gələndə Bakı aeroportunda 12 saatdan çox gözləməli olublar.

Təyyarənin sərnişinlərindən biri də 11 yaşlı Karan Sinq Kotari idi. O, Mumbaidən olan imkanlı ailənin uşağıdır, Londonda təhsil alır və həmin gün valideynlərinin müşaiyəti olmadan Hindistana ailəsinin yanına döndü. Beynəlxalq mülki aviasiya normalarına görə 12 yaşdan aşağı uşaqların valideynlərinin müşaiyəti olmadan uçuşuna ancaq bir şərtlə icazə verilir ki, həmin uşaq təyyarənin heyət üzvlərinin hima-

yəsinə verilsin. Bundan ötrü hava yolları şirkətləri ayrıca xidmət təklif edir və Karanın ailəsi də bu xidmətdən istifadə edib.

Həmin gün Hindistan təyyarəsi qəza enişində həyət üzvləri Karanı kondisioner işlədiyi salonda 2 saat saxlayıblar. Daha sonra ona təyyarədən çıxmağa icazə veriblər, hindistanlı uşaq Bakı aeroportunun ərazisinə daxil olub və ekipaj onu orada müşaiyətsiz buraxıb. Daha sonra yaddan çıxarıb və uşaq 12 saat ərzində aeroportun ərazisində baxımsız qalıb.

Valideynləri deyir ki, uşaq bütün gecəni bir buterbrod və bir stəkan su ilə keçirib. Uşağın anası Sonali deyir ki, təyyarə Bakıya qəza enişində və sərnişinlərdən təyyarəni tərk etmə xahiş olunanda ekipaj Karanın qarşısında bütün məsuliyyətini yaddan çıxarıb. Yaxşı ki, uşaq Hindis-

tandan gələn yeni təyyarəyə minik başladığını eşidib və qaçıya tərəf qaçıb, aeroport əməkdaşlarına valideynlərinin müşaiyəti olmadan uçuşunu təsdiq edən sənədi təqdim edərək təyyarəyə minə bilib. Valideynləri deyir ki, uşağın 12 saat başqa sərnişinlərin də olduğu terminalda nəzarətsiz qalması nəticəsində ən müxtəlif hadisələr baş verə bilərdi, o, səhvən başqa təyyarəyə də minərdi.

Ailə bildirir ki, Karan ilde 12 dəfə London-Mumbai-London reysi ilə gedib-gəlir və belə hadisə ilk dəfə baş verir. "Ona vəhşicəsinə yanaşıblar, heç bir başqa aviaşirkət bunu etməzdi ki, Air India edib"-Karanın babası deyir. Valideynlər şirkətə baş verənlərə görə kompensasiya ödəmək üçün iki həftə vaxt veriblər, kompensasiya ödəməmə onlar məhkəməyə müraciət edəcəklər.

Bakıda evlər nə vaxt ucuzlaşacaq? - Proqnoz

2016-cı ilin sonunadək Bakıda daşınmaz əmlak bazarında qiymətlərin ciddi dəyişikliyi gözləməyə dəyməz. Axar.az xəbər verir ki, bunu MBA Qrup konsaltinq şirkətinin baş direktoru Nüsrət İbrahimov deyib.

Onun sözlərinə görə, bu il daşınmaz əmlak bazarında qiymətlərin ciddi dəyişikliyi üçün zəmin yoxdur: "Lakin 2017-ci ildə bu sahədə həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində müsbət dəyişikliklər gözləmək lazımdır. Xüsusilə ucuz mənzil seqmentində, daşınmaz əmlakın dəyərinə müsbət təsir göstərəcək sosial mənzil tikintisini nəzərdə tutaram".

Ekspertin fikrincə, 2016-cı ildə sosial mənzil tikintisi ilə bağlı hazırlı işləri aparılacaq: "Bazanın monitorinqi aparılacaq, belə mənzillərin alınması, şərait və sair izah ediləcək, tikintinin özü isə bilavasitə gələn ilin əvvəlində başlayacaq".

Daşınmaz əmlak bazarında mövcud vəziyyətə gəlincə, MBA Qrupun başçısının sözlərinə görə, iyun ayında daşınmaz əmlakın dəyəri may ayı ilə müqayisədə orta hesabla 1,95 faiz azalıb: "Ən çox azalma əvvəlki aylarda olduğu kimi, kommersiya obyektləri bazarında - 4,55 faiz müşahidə olunub. Mənzillərin qiyməti ilkin bazarda 1,1 faiz, təkrar bazarda isə 2,72 faiz azalıb".

Trend-in məlumatına görə, ekspert yay fəslinin də qiymətlərə təsir göstərdiyini deyib: "Ənənəvi olaraq yay aylarında mənzil ucuzlaşır, çünki bu dövr "ölmüş mövsüm" sayılır. Belə ki, iyunda aktivlik 1,7 faiz azalıb. Daşınmaz əmlakın qiymətinin artması adətən martdan iyunadək, eləcə də payızda baş verir".

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01, 434 01 33

İyulun 29-da Bakı Apelyasiya Məhkəmə-sində hakim Ülvi Mayilovun sədrliyi ilə keçirilən iclasda ANS-in lisenziyasına xitam verilməsi ilə bağlı qərar qəbul olunub. ANS rəhbərliyi bu qərarı ədalətli qərar hesab etmədiyini bildirib və Ali Məhkəməyə müraciət edib.

Bir çoxları düşünür ki, ANS telekanalı bir müddət sonra açılacaq. TV-nin internet televiziya variantına keçə biləcəyini, həmçinin, kollektivin başqa adla kanal açacağını söyləyənlər də var.

Xatırladaq ki, kanalın qapadılma səbəbi kimi, ANS TV-nin ABŞ-dakı müxbiri Qənirə Atəşovanın Fətullah Gülnə müsahibəsi göstərilirdi və bu müsahibənin efirə verilməməsi üçün telekanalın qapadıldığı deyildi.

Qənirə Atəşova təmsil etdiyi telekanalın lisenziyasının məhkəmə qərarı ilə ləğv olunması, bu hadisəyə görə adının hallanması, eləcə də Fətullah Gülnin keçirdiyi mətbuat konfransına qatılması barədə fikirlərini təfərrüatlı şəkildə sosial şəbəkədəki səhifəsində paylaşmış: "Mətbuat konfransından sonra F. Gülnin açıqlamalarında daha çox özünü müdafiə elementi olduğunu gördüyüm üçün bunu mərkəzi ofisə bildirdim. Azərbaycan mediasında və sosial mediada paylaşılan video isə "Şpiqel" və BBC-dən götürülən kadrlardır. TV və bu sahənin professionalları dəqiq bilir ki, ANS kamerasından yayımlanan kadrda müxbir respondentlə eyni anda görünməzdi. Bu TV qaydalarına ziddir. Müsahibəni şirkətə göndərəndə artıq səhərə yaxın idi. Amerikada isə gecə. Növbəti səhər açılan kimi şirkətlə əlaqə saxladım və müsahibə ilə maraqlandım. Şirkətdən mənə verilən cavab belə oldu: "Qənirə, o müsahibənin efirə getməsinə lüzum görmürük". Bundan təxminən 6 saatdan sonra ANS-in yayımının dayandırıldığı xəbərini eşitdim. Və daha sonra yalan-yanlış məlumatlar gəlməyə başladı".

Mirşahin Ağayev isə musavat.com-a açıqlamasında verilən qərarla bağlı digər instansiyalara müraciət edəcəyini bildirmişdi: "Biz bununla razı deyilik. Bu qərardan digər instansiyalara müvafiq şikayət edəcəyik. Ümid edirik ki, tezliklə haqq-ədalət öz yerini tapacaq".

Kanalın işçiləri də ANS-in açılacağına ümidlidir. Onlar hansısa başqa iş barədə düşünmədiklərini deyirlər. ANS TV-də yayım-

ANS-çilər kanalın

açılacağına ümidlidir...

Elgiz Əkbər:
"İnanıram ki, prezident kanalın açılması üçün göstəriş verəcək"

lan "Günəbaxan" verilişinin aparıcısı Elgiz Əkbər "Yeni Müsavat"a açıqlamasında ANS-in açılacağına ümid etdiyini dedi: "Ürəyimdə elə bir hissə var ki, bu vəziyyət müvəqqətdir, ANS açılacaq. Mən prezident ilə ham Əliyevin humanistliyinə çox inanıram, güvənirəm. Bilirəm ki, o heç vaxt razı olmaz ki, bu qədər böyük bir kollektiv işsiz, çöhrəsiz qalsın. İndi vəziyyət çox çətinidir. Bizim otağımızda mənəmlə birgə işləyən insanların çoxunun krediti var. Biri ipoteka ilə ev götürüb, biri toya görə bankdan kredit götürüb. Bizim başqa gəlir yerimiz də yoxdur. Biz bütün qabiliyyətimizi, bütün enerjimizi, səylərimizi televiziya sahəsində fəaliyyətimizə qoymuşuq. Prezident çoxlu iş yerlərinin açılmasına çalışır ki, insanlar işləsin, çörək pulu qazansınlar. Dövlət orqanlarında nəzarət mexanizmləri asanlaşdırılır ki, insanlar çoxlu iş qazansın. Mən bütün bu məsələlərin fonunda ümid edirəm, prezidentin inanıram və bilirəm ki, o bizi işsiz qoymaz. O razı olmaz ki, orada olan nə qədər insanlar işsiz, pulsuz qalsın. Hadisədir olub, 1 ay

Ulvira Qarayeva:
"Biz kanalın açılacağını gözləyirik"

cəza nəzərdə tutulub. Təbii ki, bu dünyanın sonu deyil. İnşallah hər şey yaxşı olar. İnanıram ki, prezident kanalın açılması üçün göstəriş verəcək. Kanal açılacaq və biz işimizi davam etdirəcəyik".

ANS TV-nin digər teleaparıcısı Ulvira Qarayeva Ali Məhkəmənin qərarını gözlədiklərini dedi: "Biz kanalın açılacağını gözləyirik. Ali Məhkəmənin qərarını gözləyirik. Heç yerə getmək fikrimiz yoxdur. Ümidimiz var ki, ANS açılacaq".

Digər teleaparıcı Murad Əzimzadə ANS-in açılacağı ilə bağlı proqnoz verməyin çətin olduğunu dedi: "ANS-in açılacağı ilə bağlı bir fikir söyləmək, proqnoz vermək çətinidir. Hər halda 1000-ə yaxın işçinin işsiz qalmasını istəməzdim. İş təklifləri və yeni planlarla bağlı nəse demək çox tezdir. Mən avqustun 15-nə qədər məzuniyyətdəyəm. Məzuniyyət dönməmin bitməsinə gözləyirəm".

ANS Şirkətlər Qrupu prezidentinin media üzrə müşaviri Mais Məmmədovun da məsələ ilə bağlı fikrini almaq istəsək də o, ölkədə olmadığını bildirdi: "Mən ölkədə deyiləm, məzuniyyətdəyəm.

Heç nədən də xəbərim yoxdur".

Qeyd edək ki, hazırda anspress.com və ANS ÇM radiosu da fəaliyyətini dayandırıb. Telekanalın taleyi həll olunmadan öncə, ANS ÇM radiosu MTRŞ-nin qərarı ilə bağlanmışdı. Milli Televiziya və Radio Şurasının sədri Nuşirəvan Məhərrəmli buna səbəb kimi bildirib ki, ANS

"Sovetski"nin narazı sakinləri də evlərini tərk ediblər

Sakin: "Burada hərəni bir cür yola gətiriblər, kimi razılaşıb, kimi də məhkəmə yoluna davam edir..."

Bakının "Sovetski" kimi tanınan məhəlləsinin söküntü aparılan hissəsində artıq demək olar ki, yaşayış yoxdur. Xüsusilə də məhəllənin söküntü komissiyası ilə qalmaqla yaşayan Mirzə Fətəli Axundov küçəsinin sakinləri ilə razılıq əldə olunub.

Ərazidə yaşayan sakinlərin hamısı mənzillərini tərk ediblər. Onların dövlət tərəfindən alınan mənzilləri isə artıq tamamilə sökülüb. "Sovetski"də hazırda plana uyğun olaraq yol çəkilişi və digər bu kimi işlər görülür.

Lakin Mirzə Fətəli Axundov küçəsinin sakinləri verilən kompensasiyanı alıb, evlərini tərk etsələr də onların narazılıqları hələ də bitməyib. M. F. Axundov 45 ünvanında yerləşən tarixi tikilidə yaşayan Faiq Əliyev bildirib ki, onun evi artıq tamamilə dağılıb: "İyulun 22-də danışdım razılaşırdım. Razılaşmaq deyəndə ki, mənə dediyim məbləğdən qat-qat aşağı kompensasiya verdilər. 24 iyulda gəlib başladılar sökməyə. Gördüm ki, artıq bunlar tərribata əl atır. Özləri ilə polis də gətirmişdilər. Məcbur qalıb razılaşırdım. Ancaq hələ də mübarizəmdən əl çəkməmişəm. Sənədlərimi yığıb, Avropa Məhkəməsinə müraciət edəcəyəm. Evi təmiz sökdülər. İndi də kirayədə qalıram. Ancaq verilən məbləğ elədir ki, həmin pula şəhərin mərkəzindən mənzil almaq mümkün deyil. Məcburam kənar yerlərdən alam. O da şəhərin mərkəzinə öyrəşən adam üçün çox çətinidir. Burada mənəndən başqa 7 qonşu da qalmışdı. Onlar da verilən məbləğlə razılaşmayıb, evlərini tərk etmək istəmirdilər. Bizim evimiz sökülən günün həmin qonşular da elə gözümlün qabağında imza atıb, razılaşırdılar. Elə həmin günün onların da mənzillərini sökdülər. Demək olar ki, daha bu küçədə heç kim qalmayıb. Hamı köçürülüb".

Verilən kompensasiya ilə razılaşmayan Mirzə Fətəli Axundov küçəsi dalan 11, ev 4-də yaşayan Vahab Şahbazov da bildirdi ki, artıq onlar da mənzillərini tərk ediblər. V. Şahbazov həmçinin, kompensasiya aldıqlarını da söylədi: "Qismən razılıq oldu aramızda. Nə onların dedikləri oldu, nə də ki, biz deyən. Ümumi razılığa gəldik və mənzilimizi məcburən də olsa tərk etdik. Ümumiyyətlə, ərazidə hər kəsi bir cür yola gətiriblər. Kimi razılaşıb, kimi də məhkəmə yoluna davam edir. Deyilənə görə, avqustun 6-da ərazini təhvil verəcəklər. Ona görə də artıq ərazinin ətrafının çəpərlənmə işlərinə başlanılıb. Ancaq dediyim ki, artıq orada yaşayış yoxdur".

□ Əli RAİS

Türkiyəni silkələyən "1 dollarlıq banknot" qalmaqlıqından sonra hər kəs dollarını satır

Türkiyədə hərbi çevrilişə cəhd etməkdə şübhəli bilinərək saxlanılan əksər yüksək rütbəli hərbiçilərin, əsgərlərin, elm və iş adamlarının üzərindən tapılan 1 dollarlıq banknotlarla bağlı ajiotaj bütün Türkiyəni bürüyüb. Bu barədə qəzetimiz geniş yazılarla çıxış edib.

Biz isə həmin yazılarda olmayan bəzi məqamlara işıq salmağı qərara aldığımız.

Axtarıqlar zamanı bəzi şübhəliyərin üzərindən demir bir dollarlıq sikkələr də çıxıb.

Dəmir sikkələr isə istintaqın istiqamətini tamamilə dəyişərək, çevrilişə cəhdin ABŞ hökuməti tərəfindən himayə edildiyinə işarə edib. Belə ki, demir sikkələr Amerikan dəniz piyadalının güc və uğur simvolu hesab edilir. Dəniz piyadaları isə Amerikanın ölkə xaricindəki problemlə məsələlərin həllində, münaqişələrdə və hücumlarda istifadə etdiyi əsas hərbi gücdür. Onlar seçilmiş bir qrup hesab olunur. 1 dollarlıq sikkələr isə bir şəxsin dəniz piyadalına aid olduğunu göstərir.

İkincisi, həm dəniz piyadalına, həm də Amerikaya sədaqəti simvolizə edir. Üçüncüsü, bir işi uğurla başa vurduqda bu sikkələr onlara uğurun simvolu olaraq təqdim edilir. Bəzi mütəxəssislər demir bir dollarlıq sikkələrin qiymətçilərin dəstəklədiyi iddia edilən Amerikaya bağlılığın, sədaqətin simvolu olduğunu düşünürlər. İddialara görə, demir sikkələr və kağız əskinazlar təşkilatın içindəki təbəqələşməni müəyyən edir.

Bu hadisənin ardından evində 1 dollarlıq əskinazlar olan bütün Türkiyə vətəndaşları pullarını türk lirasinə dəyişməyə başlayıblar. Onlar hüquq-mühafizə orqanlarının axtarıqları sürətləndirdiyi zamanda bir dollar gəzdirdikləri üçün devrimçilərə bağlı olmaqla şübhəli bilinib, həbs edilməkdən qorxduqlarını dilə gətiriblər. Bu mənada valyutadəyişmə məntəqələrində həyəcan yaşanıb.

□ NƏRGİZ

Sirvan şəhərində bir il fərqli 2 hərbi zavodda baş verən partlayışlar ölkəni silkələdi. Lakin hər iki hadisənin baş vermə səbəbləri nədənsə ölkə ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırılmır. Müdafiə Sənayesi Nazirliyi (MSN) də öz tabeliyindəki zavodlarda baş vermiş bu dəhşətli olayların araşdırılmasında maraqlı görünür.

2015-ci il iyulun 6-da Şirvanda hərbi təyinatlı "Telemexanika" zavodunda baş verən, 1 nəfərin ölümü, 19 nəfərin yaralanması ilə nəticələnən güclü partlayışdan sonra tezliklə olayın hansı səbəbdən meydana gəlməsinin açıqlanacağı gözlənilirdi. Şirvan Şəhər Prokurorluğunda başlanan cinayət işi 1 il 20 gün ərzində partlayışdan sonra yaranan suallara cavab vermədi. "Telemexanika" zavodunda 2015-ci ilin iyulunda baş verən olayın səbəbi gizli qaldığı bir vaxtda miqyasına və ölənlərin sayına görə daha dəhşətli partlayış oldu.

Daha dəhşətli, Şirvan sakinlərini vahimə içində saxlayan partlayış...

"Telemexanika" zavodundakı partlayışın səsinin yaxınlıqdakı yaşayış binalarının sakinləri eşitmişdilsə, bu zavodun qonşuluğunda yerləşən "Araz" zavodunda 1 il sonra - 2016-cı il iyulun 26-dakı dəhşətli partlayışın səsi 10 kilometr aralıdan eşidilirdi. Partlayış Şirvan şəhərini silkəyir, sakinləri saatlarla vahimə içində saxlayırdı. Ölkənin gündəmini dəyişən olaya çevrildi.

Yaralıları ildırım sürəti ilə xəstəxanadan niyə çıxarırlar?

Hər iki partlayışdan sonra yaralılar təcili yardım karetaalarında Şirvan Rayon Xəstəxanasına aparıldılar. Hər iki hadisədə MSN rəsmiləri xəstəxanada yaralıları, əl-qolları yanmış qadın və kişilərə baş çəkdi. Maraqlı odur ki, ağır yaralı olan bu şəxslərin bir çoxu xəstəxanaya gətirildikləri kimi də ildırım sürəti ilə xəstəxanadan evə yazıldılar. İctimaiyyət MSN-dən partlayışın səbəbi haqda açıqlama gözlədiyi bir vaxtda yaralıların evə yazılması xəbərlərini eşidirdi. Həmin açıqlamalardan birində deyilirdi. Sitat:

"Araz" zavodunda baş vermiş hadisə nəticəsində xəsarət alanların səhhəti Müdafiə Sənayesi Nazirliyi tərəfindən diqqətdə saxlanılır. Bu barədə "Trend"ə nazirlikdən məlumat verilib. Bildirilir ki, həkim nəzarətində müalicələri davam etdirilən 3 nəfərdən biri də evə buraxılıb, 2 işçinin isə müalicəsi davam edir..."

Bu xəbərlərin ortalığa atılmasının arxasında zavodlarda elə də ciddi hadisə baş vermədiyi görüntüsünü yaratmaq istəyinin olduğu sezilir.

Sex rəisinin adı partlayışda günahkar kimi niyə çəkilir?

Aldığımız məlumatlar da onu deməyə əsas verir ki, MSN rəsmiləri böyük bir partlayışın miqyasını kiçiltmək

Şirvandakı hərbi zavodda partlayışla bağlı yeni sensasion məlumatlar

Yaralılar partlayışdan sonra kimin adını çəkir, hadisədən öncə ərazidəki xarici mütəxəssislər kimlər olub?

üçün hərəkətə keçiblər. "Telemexanika" zavodunun direktoru Usubağa Məmmədov "Araz" zavodunda baş verən partlayışda yaralananlara baş çəkərək onlara partlayışla bağlı danışmağa, maraqlananlara olayın yüksək gərginlikli elektrik xətlərindəki qəza üzündən baş verməsini deməyi tapşırı.

Hərbi zavoddakı mühəmmal partlayışdan sonra xəstəxanaya gətirilən isə oradakı sexin rəisi Salamat Hüseynovun adını çəkməklə baş verənlərdə onu günahlandırılar. Bu məlumatları yoxlamaq, müvafiq qiymət vermək prokurorluq orqanının işidir. "Telemexanika" zavodundakı partlayışın səbəbi də ortaya qoyulmalıdır. Maraqlıdır ki, 1 ildən artıq müddət ötməsinə baxmayaraq həmin partlayışla bağlı istintaqa cəlb edilən yoxdur.

İstənsalla məşğul olan hər bir zavodda, fabrikdə, müəssisədə texniki təhlükəsizlik qaydalarına cavabdeh olan şəxslər var. Əgər hərbi təyinatlı zavodlardakı partlayışlar texniki təhlükəsizlik qaydalarının pozulması üzündən meydana gəlibsə, bizlər cavabdeh şəxslərin istintaqa cəlb edilməsi haqda məlumatlı olmalıyıq.

Belə xəbərlər isə yoxdur və belə nəticəyə gəlmək olar ki, hər iki iş üzrə istintaq olayının meydana gəlməsinin səbəbini texniki təhlükəsizlik qaydalarının pozulmasında görmür.

Zavodda partlayışdan az əvvəl xarici mütəxəssislər olub?

Hər iki olay baş verəndən dərhal sonra təxribat versiyaları səsləndirilməyə başladı. Zavodlarda kənar şəxslərin partlayış töredə biləcəkləri ehtimalları incələndi. "Araz" zavodundakı partlayışdan sonra da Şirvanda müxtəlif versiyalar dolaşmağa başlayıb. Zavoddakı partlayışdan az əvvəl orada xaricdən dəvət edilən mütəxəssislərin olduğu, həmin mütəxəssislərin bilavasitə partlayışın baş verdiyi, zavodun tərkibindəki döyüş sursatlarının utilizasiya mərkəzində iş prosesi ilə məşğul olduqları bildirilir. Kim olub həmin mütəxəssislər? Kimin dəvəti ilə gəliblər? Bu suallar açıqdır.

Hərbi zavodlar niyə partlayış poliqonuna çevrilir?

İstənilən zavodda, fabrikdə, istehsal müəssisəsində mühafizə xidmətinin varlığını xatırlatmaq artıqdır. Xüsusən hərbi təyinatlı zavodlarda mühafizənin güclü olması, bir səxdən, hətta otaqdan digərinə keçidin nəzarət altında baş verdiyini diqqətə çatdırmaq da sırf bildiyimiz, ehtimal etdiyimiz məlumatların dəqiqləşdirilməsidir.

Belə bir halda 2 bir-birindən dəhşətli partlayış faktı qapalı zavodlarda necə meydana gəlib? Ölkəmizin hərbi qüdrətinin artırılmasına xidmət edən zavodlar niyə partlayış poliqonuna çevrilir?

si zirehli kameralarda kənar nəzarət olunmaqla həyata keçirilir.

Əgər utilizasiya avtomatlaşdırılmış qaydada, xüsusi konteynerlərdə həyata keçirilsə, 26 nəfər harada yaralanıb? 2 nəfərin yanaraq dünyalarını dəyişmələri necə baş verib?

Iyulun 26-da baş vermiş partlayışdan sonra MSN-in yaydığı rəsmi məlumatlardan birində bildirilirdi ki, utilizasiya olunması üçün Müdafiə Nazirliyi tərəfindən zavoda təhvil verilən 1500 ton məmulatdan qalan 146 ton sursatda hələlik məlum səbəbdən partlayış əmələ gəlib.

Partlayışa səbəb nədir?

Hazırda iş üzrə araşdırma davam etdirilir. "Araz" zavodundakı partlayış faktına görə Baş Prokurorluğun Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə is-

314.2-ci (səhlənkarlıq ağır nəticələrə səbəb olduqda) maddələri ilə cinayət işi başlanıb.

Ötən il iyulun 6-da Şirvanda "Telemexanika" zavodunda baş verən partlayışla bağlı Şirvan Şəhər Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 223.2-ci (partlayış təhlükəli obyektlərdə təhlükəsizlik qaydalarını pozma ağır nəticələrə səbəb olduqda) maddəsi ilə cinayət işi başlanmışdı. Zavoddakı sexlərin birində baş vermiş partlayış nəticəsində 1959-cu il təvəllüdü Raziyyə Süleymanova aldığı yanığ xəsərlərindən hadisə yerində ölmüş, sexdə işləyən digər 19 şəxs müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri almışdılar. Hadisənin baş vermə səbəblərinin müəyyənləşdirilməsi məqsədilə müvafiq ekspertizalar təyin edilmişdi. Bu cinayət işinin başlanması haqda məlumat

tintaq İdarəsində Cinayət Məcəlləsinin 223.2 (partlayış təhlükəli obyektlərdə təhlükəsizlik qaydalarını pozma ağır nəticələrə səbəb olduqda) və

verilsə də, bağlanması, xitam olunması, məhkəməyə göndərilməsi haqda xəbərlər gizli saxlanılır.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV

Övladlığa götürülən 200-dək azərbaycanlı uşaq geri alınıb

Azərbaycanda hər il keyli kimsəsiz uşaq müxtəlif ailələr tərəfindən övladlığa götürülür. Övladlığa götürülən 3 yaşına qədər uşaqlar Səhiyyə Nazirliyinin, 3 yaşdan yuxarı uşaqlar isə Təhsil Nazirliyinin nəzdindəki müəssisələrdə yaşayanlardır.

Lakin bir sıra hallarda övladlığa götürülən uşaqların heç də hamısının bəxti gətirmir və övladlığa götürülən uşaqlar barədə qərarlar ləğv edilir. Bu, övladlığa götürənin davranışları və digər səbəblərdən baş verə bilər.

Modern.az saytı son bir neçə ildə övladlığa götürülməsi barədə qərarlar ləğv edilən uşaqların sayını dəqiqləşdirib. Dövlət Statistika Komitəsindən sayta verilən məlumata görə, 2013-cü ildə 60, 2014-cü ildə 69 nəfər uşağın övladlığa götürülməsi barədə qərarlar ləğv edilib. 2015-ci ildə isə 66 uşağın övladlığa götürülməsi barədə qərarlar ləğv edilib. Bəxti gətirməyən 1-17 yaşlı bu uşaqlardan 30-u qız, 36-sı isə oğlandır.

Komitənin məlumatına görə, 2013-cü ildə 961, 2014-cü ildə 918, 2015-ci ildə 805 uşaq övladlığa götürülüb.

Satirik şair Mirzə Sakit Ankarada qonaqdır. Biz müsahibə üçün görüşəndə şairin artıq Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin və Atatürkün məzarı üzərində şeir dediyi videoları internetdə yayılmışdı. Açıq, Mirzənin uzaq Belçikada darıxdığı üçün Türkiyəyə yay gəzintisində gəldiyini düşünmüşdüm. Ancaq sən demə, səfərin işgüzar səbəbləri varmış.

Məlum oldu ki, satirik şairin Ankarada iki kitabı birdən işıq üzünə gəlib. Mirzə nəşriyyatdan aldığı ilk siqnal nüsxələrini götürüb, Qızıl Ay meydanına gələndə axşama doğru idi. Artıq meydana gedən yolları bağladığı üçün arxa küçələrə keçməli oldu. Söhbətə Türkiyəyə gəliş məqsədi və kitablardan başladı.

- Bu ayın 24-də Ankaraya gəldim. Məqsəd son illərdə yazdığım yazıları kitab halında çap etdirmək idi. Gəlməzdən öncə dostlarla danışdım, bir nəşriyyat tapdılar. Gələn günün sabahı nəşriyyata getdim və kitabları çapa hazırladıq. Artıq kitablar çap olunub. Bazar ertəsi kitabların hamısını götürüb Yalovaya gedəcəm. Orda dostlar var, dəvət ediblər. Yalovada bir neçə dostum var, Belçikada yaşayırlar. Onların bir neçə gün qonağı olacam. Ondan sonra Brüsselə geri dönəcəm.

- İki kitabdır. Yeni yazılar-
dır?

- Bundan öncə Azərbaycanda olarkən iki kitabım nəşr olunub. Bu kitablardan biri nəsr, o biri şeirlərdir. Nəsr kitabının yarısı həbsxana xatirələridir, "Kiçik zindanların böyük sirləri" adlanır. Bu kitabdakı zindan xatirələrinin bir qismi "Azadlıq" qəzetində dərc olunub. Həbsxanadakı xatirələrdir, olduğu kimi yazılan hadisələrdir. Amma qəzetdə dərc olunan yazılardan fərqli olaraq, daha da genişdir, üzərində işləmişəm. Kitabın ikinci yarısı isə hekayələrdir. Hekayələrdə real hadisələrlə yanaşı, satirik məqalələr və təxəyyül məhsulu olan hadisələr də var.

İkinci kitabın adı "Könül duyğuları" adlanır. Lirik, satirik, tənqidi şeirlərdən ibarətdir. Satirik şeirlərdə əsasən hakimiyyət, şarlatan dindarlar tənqid edilir. Eləcə də sevgi şeirləri var. Bundan başqa daha bir kitablıq şeirlərim də var, ancaq bu dəfə maddi imkanlar yoxdur, olanda onu da çap edəcəyəm.

Belçika "Penklub" yazarlar klubu həbsxana xatirələrimi ingilis dilində, yaxud da alman dilində tərcümə və nəşrinə söz verib. Əsas məqsədim bu kitabımın ingilis dilinə çap olunmasıdır. Bundan sonra daha iki kitabımı çap etdirmək istəyirəm. Ondan sonra yəqin daha ömür yetməz başqa kitablar üçün. Çünki artıq yaş da öz işini görür, həm də yorulmuşam, müalicə olunmam lazımdır. Hazırda müalicəm davam edir. Ürə-

"Belçika vətəndaşlığı aldıqdan dərhal sonra ilk işim Azərbaycana bilet almaq olacaq"

Mirzə Sakit: "Türkiyəyə gələndə sanki Azərbaycana gəldiyimi hiss edirəm"

yimə ağrılar var. Amma ürək ağrısı da, bu yazılar bir qədər rahatladır adamı, ağrıları azaldır. Kitablardan dərc olunması çox yaxşı təsir edir.

- Kitablari nəşr etdirmək üçün Türkiyəni seçməyiniz özəl səbəbi varmı?

- Açıq, bir səbəb qiymətlərlə bağlıdır. Avropada kitab nəşri çox bahadır. Burdakı qəddər ucuz olsaydı, Avropada çap etdirmək mənim üçün daha uyğun olardı. Tiflisə də gedə bilirdim, amma açıq, heç maraqlanmadım. Amma bura gəlməkdə məqsədim həm də bir az rahat olmağımla bağlıdır. Türkiyəyə gələndə sanki Azərbaycana gəldiyimi hiss edirəm. Tiflisi də çox sevirəm, gürcülər mədəni xalqdır. Amma orda rusca danışmağa məcburam. Burda isə rahat oluram, özümü sanki Vətəndə hiss edirəm. Hər dəfə Türkiyəyə gəlib gedəndən sonra çox darıxıram. Türkiyəni buna görə seçdim, düşündüm ki, qoy kitablarım qaradaş ölkədə çap olunsun. Sovetlər birliyi zamanı biz Türkiyə adı çəkə bilmirdik. Amma indi çox sevinirik ki, kitablarım Türkiyədə çap olunub.

- Belçikada mühacirət həyatı necə keçir?

- Belçikada ölkə qanunları ilə idarə olunur. Məmurlar xalqa, dövlətə xidmət edirlər, işlərində vicdanlıdırlar. İnsanlar da qanunlara və dövlətə də saygılıdır. Orda yaşamağıma gəlincə, ailəm, övladlarım, nəvələrim ordadır. Yaşamaq eləcə deyil, dövlət kompensasiya verir. Bu da normal yaşa-

maq üçün yetərlidir. Azərbaycanda illərlə bu yaşayış tarzini arzulamışam. Yerli əhali çox yaxşıdır, insanlara əcnəbi olduğunu bürzə verməzlər. Yaxşı insanlardır, öz millətlərini də sevirlər, gəlmələrə də hörmətlə yanaşırlar. Amma hər nə qədər gözəl yaşayış olsa da, çox darıxıram. Həmişə Azərbaycan arzusu ilə yaşayıram. Belçika vətəndaşlığı aldığdan dərhal sonra ilk işim Azərbaycana bilet almaq olacaq. Belçika nə qədər mədəni, həyat nə qədər rifah olsa da, Bakıda çayxanalardakı lüləsi qırıq çayniklər üçün darıxıram. İstənilən adamı torpaq çəkir.

Ancaq qaldı ki, Belçikada dövlət sistemində, vətəndaşlara münasibətə, həmişə deyirəm ki, kaş Azərbaycanda da belə olardı. İnsanlara münasibət, məmurlar belə olardı. Belçika Almaniya, Hollandiya və Fransa ilə həmsərhəd ölkədir. 11 milyon əhali var, ərazisi Azərbaycandan kiçikdir. 3 bölgə - alman, flamand, fransız bölgəsi var. Dövlətin konstitusiyasında rəsmi iki dil var. Fransız və flamand. Mərkəzdə, Brüsseldə rəsmi işlək fransız dilidir. Ancaq ən böyük bölgə flamand bölgəsidir.

Ölkə krallıq olsa da, kral simvoldur, toy aşığı kimi. Avropanın bir çox ölkələrində olduğu kimi simvolik olaraq saxlayırlar. Hətta belçikalıların çoxu etiraz edir ki, nəyə lazımdır kral.

- Belçikada bir neçə dəhşətli terror oldu. Müsəlman ölkəsindən olan biri kimi sizə qarşı münasibətdə dəyişik-

çox tez bir zamanda o narahatlıq da itib getdi.

- Belçika vətəndaşı olmağı düşünürsünüz, deyəsən. Vətəndaşlıq üçün rəsmi müraciət etdiniz?

- Qaydalara əsasən bu ilin sonunda rəsmi olaraq müraciət etmək hüququm olacaq. Prosedur qaydalarına əsasən müraciət edəcəm. Penklub da mənə yardım edəcək, evimdə olublar. Tövsiyə məktubu yazacaqlar. Qanuna əsasən müəyyən zaman limitindən sonra vətəndaşlıq bütün müraciət edənlərə verilir.

- Satirik şairsiniz. Yazılarınız, şeirləriniz əsasən tənqidi notlar üzərində olub. Am-

sət yazmağa utanıram. Nə zaman yenidən Azərbaycanda olarsam, yenə də əvvəlki sərtliklə yazacağam. Belçikada oturub Azərbaycan hakimiyyəti əleyhinə yazmaq, Bakıda oturub Sərkisyanı söyməyə bənzəyir.

Çox rast gəlmişəm, bəzi dostlar var. Avropada oturub Bakıda insanları küçələrə, mübarizəyə səsləyir. Oturub bir kafedə, qarşısında pivə, Azərbaycanda insanları küçələrə çağırmaq doğru deyil. Mələkəti deyirdi ki, ay camaat yığışaq, gedin savaşa. İndi onun kimi, elemək olmaz. Amma maarifləndirmə lazımdır. İnsanlara

doğrunu göstərmək lazımdır. Lakin Avropada, Fransada oturub insanları küçələrə çağıraram, bu ayıb olar.

- Yeni kitabların təqdimatı olacaq?

- Belçika, Almaniya, Hollandiya və İsveçdə təqdimat mərasimi keçirməyi düşünürəm. Əsas məqsədim kitabları yaymaqdır. Orda dostlar var, məsləhət edəcəyik, yaradıcılıq gəcəsi təşkil edəcəyik.

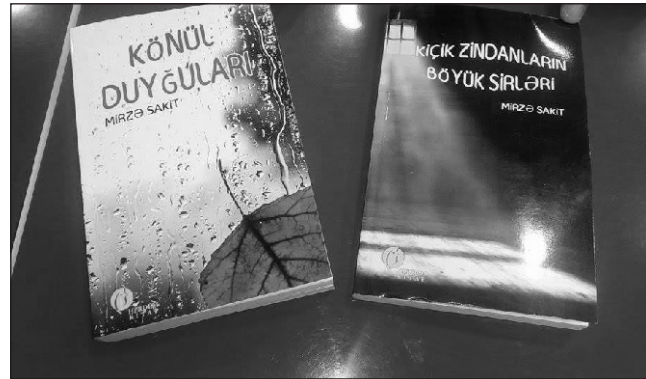
- Bakıya da kitab göndərməyi düşünürsünüz?

- Bakıya böyük partiya göndərməyə mümkün deyil, ancaq az-az dostlarıma göndərəcəm. Gələcəkdə kitabları yenidən nəşr etmək imkanı var. Nəşriyyatla da danışmışam, maddi imkan olduqca ikinci nəşrini həyata keçirəcəyik.

- Mirzə, adətən sizin yazılar çox adamları narazı salır. Sərt tənqid olur. Bu dəfə necə olacaq, narazı qalanlar çoxmu olacaq?

- Həbsxana xatirələrində, yalnız həbs həyatımdakı xatirələri yazmışam. Amma hekayələrdə, yurdğuları "ağ yuyub qara sərmişəm". Bir də müsahibələrə yüngülvəri ilişmişəm. "İsa bəyin qəlyanı" adlı hekayə var, yüngülvəri toxunmuşam. Amma İsa bəy demokrat olduğu üçün inciməz. Hekayələrdə "balans" yaratmışam, həm iqtidar, həm də müxalifət. Yəqin ki, kimlərsə qəzəbinə gələcəm. Amma kiminsə qəzəbinə gəlməsəm, özüm narahat olaram. Çünki əgər biri özünə haqqında tənqidi yazımı kreslodə yayxayıb rahatlıqla oxuyacaqsa, deməli tənqid alınmayıb. Amma yazını elləri əsə-ə, udquna-udquna oxuyursa, buna tənqidi demək olar. Lakin heç kimi təhqir etməmişəm.

□ Kənan RÖVŞƏNOĞLU
Ankara

"Yeni kitabımda həm iqtidarı, həm də müxalifəti tənqid etmişəm, balans var"

lik oldumu? Ümumi həyata, insanların davranışına və sizin həyatınıza necə təsir etdi bu olaylar?

- Brüsseldə mərkəzi hava limanında olan terror yerlilərdən çox bizə pis təsir etdi. Çünki bizdə də ən azı antropoloji olaraq onlara bənzəyirəmiz var. Şəxsən özüm də narahat oldum, özüm üçün deyil, gənclər üçün ki, uşaqlara problem yaranar, deyə düşündüm. Açıq, bəzi yerlərdə yerlilərdə bizə qarşı soyuqluq hiss elədim. Nifrətli baxışlar da gördüm. Belçikada da millətçilər var. Təbii ki, bu cür hadisələr təsirsiz ötürülmür. Təsəvvür et ki, flamandlar gəlib Bakıda terror edir və biz onlara sakit baxırıq. Ancaq eyni zamanda deyim ki, onlar ayıq insanlardır, böyük çoxluq anlayır ki, terrorçulara bütün müsəlmanlar cavabdeh deyil. İlk vaxtlarda müəyyən bir narahatlıq olsa da,

ma indi Avropada, dünyanın ən rifah içində olan ölkələrindən birində yaşayırsınız. Azərbaycanda yaşayıb tənqidi yazmaq bir başqa, amma rahat Avropada tənqidi yazmaq fərqli olmalıdır. Avropada yazdığınız tənqidlə Azərbaycandakı tənqidi şeirlər yazmaq arasında fərq varmı?

- Facebookda çox oluram. Hətta elə olur ki, Azərbaycandakı olayları bəzi Azərbaycandakı dostlardan çox izləyirəm. Hər bir hadisədən xəbərim olur. Amma bəzi adamların dedi ki, bekar deyiləm. Avropada yaşasam da, Azərbaycanla nəfəs alıram, gündəlik ölkədə olanları izləyirəm. Açıq deyim ki, Azərbaycan hakimiyyətinə qarşı Azərbaycanda olduğum kimi yazmıram. Bəzi dostlara da demişəm, bir dəfə yazılarımda da yazmışam, Belçikada oturub Azərbaycan hakimiyyəti haqqında

Sərkisyanı əvəzləyəcək ikinci Qarabağ canisi

Elşad PAŞASOY
epashasoy@yahoo.com

Erənistanında bizim oturub zövqlə izləyəcəyimiz qədr maraqlı hadisələr baş verir. İrəvanda 17 iyuldan bəri polis post-patrol alayının ətrafında yaşananların 1993-cü ilin 4 iyun Gəncə qiyamına da bənzərliyi az deyil. 23 il əvvəl Azərbaycandakı qiyama Qarabağ müharibəsi "qəhrəmanı" Surət Hüseynov rəhbərlik etdiyi kimi, Ermənistanında baş qaldıran silahlı üsyanın da baş rolunda Qarabağ müharibəsinin veteranı - "Şuşa" batalyonunun sabiq komandiri Jirayr Səfilyandır.

Düzdür, Sərkisyan hakimiyyətini devirməkdə ittiham olunan Qarabağ canisi həbsdədir. Ancaq buna baxmayaraq, üçüncü həftədir İrəvani ayaqda saxlayan prosesləri idarə edən məhz həmin bu Səfilyandır. Türk soyaqlı (Səfilyan) bu cani hətta həbsxanadan Serj Sərkisyanı dikte edəcək qədər güclüdür. Onun bu gücü, qüvvəni haradan aldığı, bir ovuc silahlının niyə indiyə qədər ram edilmədiyi əsas suallardandır.

Sözsüz ki, bu prosesləri başlatmaq təkə bir silahlı dəstənin imkanları xaricindədir. Baş verənlərlə bağlı Sərkisyanın sükutu onun aqoniyə vəziyyətində olmasının, çıxılmazda düşməsinin əlamətidirsə, müdafiə naziri Seyran Ohanyanın sükutu başqa mətləblərdən xəbər verir. Hətta müxalifət lideri Levon Ter-Petrosyanı da ələ almağı bacaran Sərkisyan bu gün Ohanyana bata bilmir.

May ayında Sərkisyan Qarabağdakı "kəndüllülər"ə - "Yerkrapa" üzvlərinə danışıqlar getdiyi üçün silahları təhvil verib Ermənistanı qayıtmaqla bağlı çağırış edəndə və rədd cavabı alanda Qarabağ canilərinin yanında yer alan müdafiə naziri Seyran Ohanyan oldu, hətta kəndüllülərə "xüsusi hörmət"indən danışdı. Bundan sonra Ohanyanın istefaya göndiriləcəyi barədə məlumatlar yayıldı. Lakin Sərkisyan bunu bacarmadı. Ermənistanın proseslərdə dikte edən "Yerkrapa" vaxtilə Ter-Petrosyanın devrilməsində, qarabağlı səhra komandirlərinin hakimiyyəti ələ keçirməsində əsas rol oynayıb. Sərkisyan bunun da yaxşı fərqindədir.

Sərkisyanın Ohanyana etimadı o qədər azaldı ki, hətta o, son ayda iki dəfə Lələtəpə istiqamətinə qədər gəlib şəxsən mövqelərə baxış keçirdi. Qarabağlı nazir isə istefası barədə şayiələri şərh etməkdən imtina etdi. Deməli, İrəvanda mühasirədə olan silahlıları erməni ordusunun başında dayanan şəxs "qidalandırır", özü də təkə ərzaqla deyil, həm də silahla.

Bəs, Ohanyan bu cəsarəti haradan alır? Nəzərlər əlbəttə ki, Rusiyaya yönəlir. Ohanyanın sükutu Rusiyanın sükutuna çox bənzəyir. Kreml aprel müharibəsi zamanı cəmi 3 gün susmuşdu. O zaman bütün Ermənistan şokda idi. Amma 17 iyulda bir alayı ələ keçirən, snayperlə polisə atəş açan terrorçular nədənsə Rusiyanı "narahat etmir".

Hətta ABŞ-ın Ermənistanı səfirliyi öz vətəndaşlarına təhlükə barədə xəbərdarlıq etsə də, Rusiya səfirliyi susdu. Ermənilər isə Rusiyanın Ermənistanı səfiri İqor Volinkinin "Ermənistanı ruslara heç bir təhlükə olmadığı" barədə açıqlamasını lağa qoydular, onun familiyasını ələ salıb "tuluqzurnası" adlandırdılar.

Beləcə, Kreml 3-cü həftədir susur. Məntiqlə isə bu ölkədə baş verənlərdən ən çox Rusiya narahat olmalı idi...

Şübhəsiz ki, Sərkisyan tərəfindən sıxışdırılan Ohanyanın Moskvadakı son görüşlərində hazırlanan ssenari razılaşıdırılıb. Əks təqdirdə Rusiya Ermənistanı hərbi bazasına təhlükəni əsas gətirib Sərkisyanı üsyanı dərhal yatırmağı tələb edə, hətta "Alfa" qrupunu göndərib məsələni bir gecəyə həll edə bilərdi.

Kəsəsi, Kreml Sərkisyanı cəzalandırır. Təkə ona görə yox ki, Sərkisyanın dönəmində ermənilər Rusiyaya "Rədd ol" deyəcək qədər cəsarət sahibi oldular. Həm də aprelin 6-da satqın Serjin Almaniyada kansler Merkele Rusiyadan şikayətlənməsinə cavab olaraq. Təkə buna görə yox. Sərkisyan son zamanlar Putinin olmadığı çox yerlərə getdi, Vaşinqtondakı nüvə sammitinə getdi, bir gün sonra aprel döyüşləri başladı. İyulun əvvəlində Sərkisyan Rusiyanın təhdid olduğu Varşavadakı sammitə qatıldı, bir həftə sonra Sərkisyanı qarşı silahlı üsyan başladı.

Sərkisyanı əvəzləyəcək başqa bir qarabağlı da var-Ohanyan. Xocalı qatili təbi ki, Azərbaycana heç cür sərfəli namizəd deyil, amma Kremlin əlinə oynayıb.

26 sentyabrda keçiriləcək referendumdan sonra ölkədə növbədənəkar parlament seçkilərinin keçirilməsinin mümkünlüyü barədə bir sıra ciddi siyasi analitiklərin açıqlamalarına rast gəlirik. Müxalifət düşürgəsinin isə referendum və Konstitusiyaya dəyişikliyinə qarşı olduğu bəllidir. Bəs, referendumdan sonra növbədənəkar parlament və ya prezident seçkiləri keçirilərsə, müxalifət həmin seçkilərə qatılacaq mı?

Müsavat Partiyası Divanının üzvü İqram İsrəfil bildirdi ki, siyasi partiyaların başlıca vəzifələrindən birincisi hər zaman seçkilərdə iştirak etmək olmalıdır: "Seçkiləri boykot etməklə, sosial şəbəkələrdə və ya hansısa mətbuatda fikir bildirməklə yetinmək siyasi institutların fəlsəfəsinə ziddir. Əlbəttə, hər kəs bilir ki, ölkədə seçki mühiti yoxdur, seçki komissiyaları hakimiyyətin nəzarəti altındadır, bu illər ərzində keçirilən seçkiləri saxtalaşdırmaqla insanların seçkiyə inamını qırıblar. Yaxın keçmişə nəzər salsaq, müxtəlif vaxtlarda müxalifət partiyalarının da xalqdan səs almadan parlamentdə və bələdiyyələrdə təmsil olunduğunun şahidi olmuşuq.

Həm də belə partiyalar xalqın siyasi mübarizəyə və seçkilərə inamını azaldıb. Bütün bu dediyim neqativlərə baxmayaraq, siyasi mübarizədən geri durmaq, fəaliyyətsiz qalmaq yox, insanlarımızın seçkilərə inamını bərpa etməklə proseslərdə iştirak etmək lazımdır və vacibdir.

Parlament seçkiləri ilə bağlı fikir bildirməyi hələlik məqbul hesab etmirəm, növbədənəkar seçkilər olsa zamanında Müsavat Partiyası olaraq mövqeyimizi bildirəcəyik".

VİP sədri Əli Əliyev də bildirdi ki, əgər növbədənəkar parlament seçkiləri gündəmə gələcəksə, o zaman iştirak edib-etməmək məsələsi ilə bağlı dəqiq fikir bildiriləcək. İndilikdə də isə VİP ümumiyyətlə, 26 sentyabr referendumunun - Konstitusiyaya dəyişikliyinə əleyhinədir: "Referendumun gedişində müxalifətin davranışı ilə bağlı müxtəlif yanaşmaların şahidiyəm. Mənə görə, hakimiyyətə qarşı olanlar heç olmasa fərdi deyil, cümhuriyyətilik maraqlarına təhlükə yarandıqda bir yerdə olmağı bacarmalıdırlar. Müzakirəyə çıxarılan Konstitusiyaya müddəaları bütün hakimiyyət qollarının qeyd-şərtsiz Prezidentə tabe etdirilməsini, hakimiyyətin gələcəkdə onun şəxsi qaydada müəyyənləşdirdiyi şəxsə keçməsinə nəzərdə tutacaq. Hansı taktikanı seçməyindən asılı olmayaraq, müxalifətin geniş çevrələri dərhal məsləhətləşmələrə başlamalıdır. Bəlkə də bu istiqamətdə bir geniş Qurultayın və ya başqa təsisatın

yanarmasına ehtiyac var. Bu, yalnız bir təkliftir. Referendumla bağlı qanunun imkan verdiyi mübarizə tədbirləri Məzahir Pənahovun dəfələrlə sınaqdan çıxardığımız qurumu vasitəsilə formal, realda isə Prezident Administrasiyası tərəfindən idarə olunacaq. Eyni prosesi son dəfə 8-9 ay bundan əvvəl yaşamı-

namlı susqunluğu şəraitində baş verir: "Translyasiya mətbuatı sırasında proseslərə obyektiv yanaşma potensialına malik ANS-in bağlanması da bu dövrə təsadüf edir. Yeni vitse-prezident postlarının təsis, eyni zamanda, dəyişikliklər paketinin bir sıra müddəaları Qarabağ probleminin "həlli" üçün hazırlandığı qəna-

parlament seçkiləri də keçiriləcəksə, müxalifətin həmin seçkilərdə xalqımızın və dövlətimizin maraqları baxımından iştirakı vacib olacaqsə, həmin seçkilərdə iştirak edilməlidir".

T.Əliyevə görə, hakimiyyət bu referendumu məqsədyönlü şəkildə tələm-tələsik keçirmək istəyir: "Referendu-

Referendum sonrası seçkilər

Müxalifət erkən seçkilər olsa, qatılacaq mı?

şiq. Son parlament seçkilərində bu işin necə icra olunduğunun canlı iştirakçıları olmuşuq. Bu baxımdan təşviqat qruplarının yaradılması taktikasının mövcud siyasi dəngədə nəticələrini proqnoz etmək çətin deyil. Miting və kütləvi aksiyalarla vəziyyəti dəyişmək asan görünür. Çünki referendum müəllifləri ən ölgün siyasi dövrü seçiblər. Eyni zamanda yalnız xalqı mitinqlərə çağırmağın yetərli olacağına da inamım azdır. Əslində müxalifətin konsolidasiyası cəmiyyətə pozitiv stimül verə bilər. Kütləvi aksiyaların baş tutma ehtimalı çox yüksəkdir. Çünki sosial vəziyyətin necəliyi buna zəmin yaradıb. Fikrimcə, müxalifətin vəzifəsi maksimum effektivlik nümayiş etdirib, gücləri səfərbər etməkdir. Vacibi odur ki, etiraz edilsin və narazılıq bütün cəbhələrdə unison xarakter daşsın. Referendumun nəticəsi üzrə yaranacaq təsisatlarda müxalifətə hansısa güzəştlərin olacağına inanmıram. Siyasi dialoqun və yumşalmanın ən qatı tərəfdarı olmağıma, bu yöndə dəfələrlə addım atmağıma baxmayaraq, iqtidarın belə düşündüyünə qətiyyətin inanmıram. Yeni parlament seçkilərinə gedilsə belə, keçən illik seçkilərdən fərqlənəməyəcək".

Ə.Əliyev onu da dedi ki, Ana Yasaya dəyişiklik Qərbin

ətini formalaşdırır. Təki mən yanılıb. Belə olmasın heç istəməzdim. Lakin Qərbin susması çox şübhəli gəlir".

ADP sədrinin müavini Təliyəv isə bildirdi ki, sentyabrın 26-da keçiriləcək referendumdan sonra növbədənəkar parlament seçkilərindən daha çox prezident seçkilərinin keçirilmə ehtimalı böyükdür: "Hesab edirəm ki, mövcud parlamentdə hakimiyyət tərəfindən arzu olunmayan şəxslər varsa, onda növbədənəkar parlament seçkilərinin keçirilməsinin də şahidi olacağıq. Əks halda, hakimiyyətin buna gedəcəyini düşünmürəm. Çünki parlament seçkilərində istər-istəməz ölkədə siyasi aktivlik artır, bu referendumdan sonra bu aktivliyin daha çox olacağını ehtimal etmək olar. Hakimiyyət də ölkədə siyasi aktivliyin artmasında maraqlı deyil. O ki qaldı müxalifət partiyalarının növbədənəkar parlament seçkilərində iştirak edib-etməməsi məsələsinə, bu barədə qabaqcadan bir söz demək çətinidir. Hesab edirəm ki, həmin situasiyanın diktəsi altında bu barədə qərar vermək olar. Təmsil etdiyim partiya sonuncu parlament seçkilərində iştirak etmədi. Çünki həmin seçkilərdə iştirak etməyin dövlət və xalq üçün heç bir əhəmiyyətinin olmayacağı qənaətinə deyirik. Əgər növbədənəkar

mun yay aylarına salınması da təsadüfi deyil. Yay mövsümündə istər-istəməz cəmiyyətdə bir süstlük olur. Bu süstlük siyasi həyatda da özünü göstərir. İnsanların böyük əksəriyyəti istirahətdədir, ya da özünün problemlərinə başı qarşıb. Hakimiyyət də bunu yaxşı bilir. Belə bir vəziyyətdə tələm-tələsik referendumu keçirmək istəyirlər ki, qısa müddətdə müxalifət toparlana bilməsin, cəmiyyət ümumiyyətlə, bu referendumdan xəbər tutmasın. Acı həqiqət olsa da, etiraf etməliyik ki, müxalifət düşürgəsində də pərkəndəlik hökm sürür. Belə bir vəziyyətdə müxalifətin toparlanması və ciddi antireferendum koalisiyasının yaradılması çətinidir. Amma bütün çətinliklərə baxmayaraq, hesab edirəm ki, müxalifət bu referendumda qarşı olduğunu mövcud imkanlar daxilində ifadə etməlidir. Sözsüz ki, hakimiyyət bu günə qədər keçirdiyi referendum kimi bu referendumda öz bildiyi kimi keçirəcək. Üç vitse-prezidentdən birinin müxalifət liderlərindən biri olacağı ilə bağlı deyilənlərə gəlicə isə, onu deyə bilərəm ki, mövcud hakimiyyətin əsas müxalifət liderlərinə vitse-prezident postu təklif edəcəyinə inanmıram. Təmsil etdiyim partiya belə bir təklif gələrsə, bu təklif partiyanın orqanlarında müzakirə olunduqdan sonra qərar verilə bilər".

AMİP-in sədr əvəzi Arzuhan Əlizadə isə bildirdi ki, referendumdan sonra ölkədə növbədənəkar prezident və parlament seçkilərinin keçiriləcəyi fikirlərinin nə dərəcədə doğrulacağı zamanında bəlli olacaq: "Hadisələri qabaqlayaraq qəti münasibət bildirmək fikrindən uzaq olsam da, hər halda əgər növbədənəkar parlament seçkiləri keçirilərsə, müxalifətin də bu seçkilərə qatılacağı qənaətinə deyirik".

□ Etibar SEYİDAĞA

"Baxış bucağı"

Ana

Vətən Partiyasının (AVP) sədri, deputat Fəzail Ağamalı 8 cildlik kitab üzərində işləyir. Bu barədə məlumatı o, ilk dəfə bizimlə söhbətində açıqladı. Dediynə görə, 1990-2015-ci illəri əhatə edəcək kitabda 25 il ərzində mətbuata verdiyi açıqlamalar, müsahibələr, yazdığı müəllif yazıları, parlamentdəki çıxışları toplanacaq. Hər cild təqribən 400 səhifədən ibarət olacaq. İlin sonunadək tərtibatını qurtarmağa çalışdığı üçün hazırkı yay tətilində də ciddi işləyir.

"Bu, gələcək nəsillər üçün mənbədir. Araşdırmaçılar qoy-sun qabağına, daha qəzetləri axtarmağa ehtiyac olmasın" - deyir AVP sədri. Sözarası dedi ki, "Yeni Müsavat" da dərc olunan çoxsaylı materiallar da kitaba salınacaq. Kitab anonsunun ardınca konstitusiyaya dəyişiklikləri barədə 26 sentyabr referendumundan başlayıb digər mövzularla davam etdik.

- Fəzail bəy, konstitusiyaya dəyişiklikləri ilə bağlı referendumun tarixi artıq dəqiqləşdi. Bir sıra ekspertlər referendumda gedilməsini bölgədə baş verən hadisələrlə əlaqələndirir. Sizin təxminləriniz nədən ibarətdir?

- Mən dediyim üstündə bir daha dayanıram ki, mahiyyət etibarilə bu dəyişikliklər Azərbaycanda dövlətçilik və idarəetmə sisteminin güclənməsinə, təkmilləşməsinə və ölkəmizdə insan haqlarının, demokratiyanın daha sürətli tətbiqinə, inkişafına xidmət edəcək. Təklif edilən maddələri oxuyanda və üzərində təhlil aparanda dediklərimə bir-mənəli olaraq inanmaq mümkündür. Siz yəqin ki, bölgədə baş verənlər deyərək 15 iyulda Türkiyədə baş verən qiyamı nəzərdə tutursunuz. Əlbəttə, bu, ciddi hadisədir. Baş verənlər hər bir ölkəni, eyni zamanda, Azərbaycanı daha diqqətli olmağa vadar edir. Biz gərək daha diqqətli olaq. Əlbəttə, Azərbaycanda qiyam qaldırmaq imkanı olan belə bir daxili qüvvə görmürəm, belə bir qüvvə yoxdur. Belə bir niyyətdə olanlar ola bilər, lakin o niyyəti reallaşdıra biləcək güc demək olar ki, Azərbaycanda yox dərəcəsinədir. Hər halda buna baxmayaraq, biz də Türkiyədə baş verən son hadisədən nəticə çıxarmalıyıq və idarəçilik sistemində harda boşluqlar varsa, heç şübhəsiz ki, aradan qaldırılmalıdır. Ancaq nəzərə alsaq ki, bu, son dərəcədə hüquqi aktdır və bu hüquqi akt 5 günə, bir həftəyə, bir aya hazırlanır. Mən tamamilə əminəm ki, buna uzun müddətdir hazırlıq gəldirdi və bu işlər qurtarandan sonra ölkə prezidenti təşəbbüslə Konstitusiyaya Məhkəməsinə müraciət etdi. Fikrimcə, Türkiyədə baş verən hadisə ilə Konstitusiyaya dəyişikliyi qərarı arasındakı zaman yaxınlığı təsadüfi bir hadisədir.

- Təklif olunan maddələrlə bağlı bir sıra şərhlər olub.

ondadır ki, Azərbaycan prezidentli respublikadır. Prezidentli respublikada da, təbii ki, prezidentin səlahiyyətləri xüsusi önəm kəsb edir, bu, konstitusiyada da təsbit olunub. Görünən budur ki, prezident səlahiyyətlərinin 7 ilədək artırılması, sadəcə olaraq, idarəçilik sisteminin təkmilləşməsi ilə bağlıdır. Prezidentə daha çox zaman verilir ki, o, qarşıya qoyduğu hədəflərin həyata ke-

xevli müzakirələrə yol açdı. Bu barədə nə deyə bilərsiniz?

- Əli Əhmədovun fikirləri kontekstdən çıxarıldı, düzgün olmayan istiqamətə yönəldilməyə cəhd göstərildi. Yeni Əli Əhmədov, sadəcə olaraq, yaş senzi ilə bağlı konkret faktlar söylədi ki, tarixdə elə şəxslər olub ki, onlar daha erkən yaşlarında dünya tarixində öz yerini tutublar. Bu, heç də o de-

Başdan-başa yaşlılar çıxarılsın, onun yerinə gənclər gəlsin, bu da doğru yanaşma deyil. Yaşlı nəslin potensialı tükənməyən nümayəndələri varsa, onların potensialından dövlətçiliyimiz üçün istifadə etmək potensialı varsa, biz bundan imtina etməli deyilik. Onun təcrübəsi, siyasi biliyi, keçmiş olduğu yol və s. də imkan verir. Ancaq yenə deyirəm, həmin şəxsin daxili po-

dent dünyada gedən prosesləri dərhal müəyyənləşdirib ondan əhəmiyyətli nəticələr çıxarıb, onu Azərbaycanda tətbiq etməyə çalışır. Mən deməzdim ki, Azərbaycanda bü-tövlükdə bu kadrlar gələcək sistemlə bağlı bir tormozlayıcı rol oynayır. Lakin elə hallar var ki, bəli, tərəddüdlər göstərilir və bir qayda olaraq belə məsələlərdə mühafizəkarlıq özünü göstərir. Ona görə də mənə

İqtidaryönlü deputatdan proporsional sistemin bərpası təklifi gəldi

Fəzail Ağamalı: "İdarəçiliyin başdan-başa nə "qocalar evi" nə, nə də "gənclər klubu"na çevrilməsinin tərəfdarı deyiləm"

AVP sədri deputatların sayının 200-ə qədər artırılması təşəbbüsü ilə çıxış etdi

Deputat həmkarınız Qüdrət Həsənzadə vitse-prezident olmağa layiqli şəxslərin adlarını çəkib. Siz bu barədə nə deyə bilərsiniz?

- Təbii ki, Qüdrət Həsənzadənin adını çəkdiyi şəxslərin hər biri çox böyük diqqətə layiqdirlər. Mən xüsusi olaraq Mehriban xanımın haqqında deyə bilərəm ki, onun Azərbaycan dövləti və xalqı qarşısında çox böyük xidmətləri var, bu, şeksizdir. Lakin bütün bunların hamısı ölkə prezidentinin səlahiyyətində olan məsələdir. Mənə elə gəlir ki, biz gümanlardan daha çox, Konstitusiyaya dəyişikliyin mahiyyəti və əhəmiyyəti üzərində dayansaq, daha yaxşı olar. Prezident öz komandasına, komandanın yuxarı pillələrinə Azərbaycan dövlətçiliyi, xalqı qarşısında böyük xidmətləri olan insanlardan kimi cəlb edəcək, o idarəçilik sisteminə kime xüsusi status verəcək, bu, artıq cənab prezidentin səlahiyyətindədir. Mən hər zaman olduğu kimi, bu gün də bunun tərəfdarıyam ki, biz bu səlahiyyətlərə qatışmalı və hadisələrin gedişini qabaqlamalı deyilik.

- Digər həmkarınız Araz Əlizadə deputatlıq müddətinin də 7 ilə qaldırılması təşəbbüsü ilə çıxış edib. Razılaşsınız mı?

- Vallah, hərə ağzına gələni, ağına gələni deyir. Məsələ

çirilməsinə daha ciddi şəkildə nail olsun. Prezidentlik müddətinin 7 ilə qaldırılması o demək deyil ki, biz bələdiyyə, yaxud parlament seçkilərinin də vaxtını 5 ildən 7 ilə qaldırmalıyıq. Mən buna ehtiyac görmürəm.

- Bəs, sizin parlamentlə bağlı hansısa təklifiniz varmı?

- Biz parlamentdə deputatların sayını artırmalıyıq. Sayı hardasa 200-ə qədər artırmaq olar. Çünki Azərbaycan əhalisinin sayı indiki sayla tam adekvat deyil. Eyni zamanda yaxşı olar ki, qarışıq seçki sistemine (proporsional-red.) qayıdaq. Düzdür, bu məsələ ölkə prezidentinin təşəbbüsündə özünə yer almadı. Bu olarsa, bir tərəfdən siyasi sistemdə partiyaların yerini və rolunu daha da artırmaqla, digər tərəfdən, təbii ki, majoritar seçki sisteminin üstün cəhətlərini də saxlamış olardı. Mən hər zaman bununla bağlı təkliflərlə çıxış etmişəm. Ola bilsin biz gələcəkdə bu məsələyə qayıdacağıq. Çünki bir daha təkrar edirəm, Azərbaycanın demokratik inkişafı da, onun hədəflərə də buna doğru gedir. Ancaq deputatların səlahiyyət müddətinin 7 ilə qaldırılmasına ehtiyac görmürəm.

- Baş nazirin müavini Əli Əhmədovun Şah İsmayıl Xətəinin 14 yaşından tux-taca aylaşmasını xatırlatması sosial şəbəkələrdə

"Prezidentə daha çox zaman verilir ki, o, qarşıya qoyduğu hədəflərin həyata keçirilməsinə daha ciddi şəkildə nail olsun"

mək deyil ki, belə nümunələr Azərbaycanda tətbiq olunacaq.

Azərbaycan tamam başqa bir sistemdə olan ölkədir. Sadəcə olaraq, Əli Əhmədovun bu fikirləri yanlış qəbul edildi və mənə, qəsdən, düşünülmüş şəkildə bunun ətrafında əsas olmayan fikirlər səsləndirildi.

- Fəzail bəy, şəxsən siz heç olmasa konstitusiyaya dəyişikliklərdən sonra hakim komandada islahatları gedilməsini, komandanın gəncləşdirilməsini istərdiniz mi?

- Mən bunu hər zaman istəmişəm. Elə sizinlə müsahibələrimdə də hər zaman demişəm ki, bəli, gənclərin irəli çəkilməsi olduqca zəruridir və yaşlı nəsil buna qısqançlıqla yanaşmalı deyil. Lakin mən bunun kampaniya xarakterli olmasının tərəfdarı deyiləm.

tensial dövlətçiliyimizə xidmətə imkan verirsə, əlbəttə, qoy fəaliyyətinə davam etsin. Lakin mən idarəçiliyin başdan-başa nə "qocalar evi" nə, nə də "gənclər klubu"na çevrilməsinin tərəfdarı deyiləm. İdarəçilik çox mürəkkəb bir sistemdir. Burada yaşlı nəsil, orta nəsil və gənc nəslin ortaq-qızıl nöqtəsi tapılaraq vəhdət şəklində onların potensialından maksimum şəkildə yararlanmaq lazımdır.

- Belə yanaşmalar da var ki, prezident islahatlarla bağlı gərəklər addımları atır, sərəncamlar imzalayır, amma komanda bu sürətlə ayaqlaşma bilmədiyini üçün prosesi "mənzilbaşına" çatdırmaq mümkün olmur. Bu yanaşmanı bölüşmək olarmı?

- Gəlin etiraf edək ki, ölkə prezidentinin dinamikası daha çox üstünlük təşkil edir, daha güclü, daha sürətlidir. Prezi-

dent dünyada gedən prosesləri dərhal müəyyənləşdirib ondan əhəmiyyətli nəticələr çıxarıb, onu Azərbaycanda tətbiq etməyə çalışır. Mən deməzdim ki, Azərbaycanda bü-tövlükdə bu kadrlar gələcək sistemlə bağlı bir tormozlayıcı rol oynayır. Lakin elə hallar var ki, bəli, tərəddüdlər göstərilir və bir qayda olaraq belə məsələlərdə mühafizəkarlıq özünü göstərir. Ona görə də mənə

elə gəlir ki, konstitusiyaya dəyişikliklərindən sonra artıq hakimiyyətin əsas pillələrində, ciddi postlarında daha böyük və dinamikani özündə ifadə edən, daşıyan kadrların irəli çəkilməsi baş verəcək, mən bunu gözləyirəm.

- Yay tətili və dəniz mövsümü olmasını nəzərə alıb sizdən qeyri-siyasi bir məsələyə də münasibət öyrənmək istəyirəm. Deputat Fazil Mustafa biza demişdi ki, dənizə çıxışımızı hasarlayıb bir pişik yolu qoyublar. Dənizin qumunu və suyunu da ona çox görünlər nə vaxt durdurulacaq?

- Fazil Mustafa tamamilə doğru deyir. Dənizi başdan-başa hasarlayıblar, getməyə yer yoxdur. Bəzi yerlər açıqdırsa, orada da zibil əlindən tərpanmək olmur. Bu məsələyə yenidən baxmalıyıq. Türkiyənin bu baxımdan hansı üstün təcrübəsi var, göz qabağındadır. Dəniz sahillərində başdan-başa ən müasir otellər, istirahət mərkəzləri fəaliyyət göstərir, milyonlarla insan gəlib orda istirahət edir, turizm də inkişafdadır. Nə qədər ki, Xəzər dənizinin Azərbaycan sahilləri bu hasarlardan xilas olmayıb, bizim Azərbaycanda turizmin böyük sürətlə inkişafı haqda danışmağımız arzudan başqa bir şey olmayacaq. Parlament müzakirəsi zamanı bəziləri dedilər ki, qanunun geriye tətbiqi mümkün. Kökündən yanlışdır. Birinci bilmək lazımdır ki, dəniz sahilindəki obyektlər özəl yerlərdirmi? Əgər özəl yerlər deyilsə, onda ictimai maraqlar üçün, istənilən layihəni reallaşdırmaq məqsədilə vətəndaşdan - əgər o yer icarəəldirsə - tutduğu torpağı ya geri alır, yaxud da onu kompensasiya edib xalqın ixtiyarına verir. Yəni bu, mümkündür, yəqin ki, bu məsələlər də həllini tapacaq, sadəcə zamana ehtiyac duyulur. Yəqin zamanı gələndə bu məsələlərə ciddi əhəmiyyət verəcəkdir. Çünki bunsuz həm xalqın Xəzər sahillərində istirahəti mümkün deyil. Digər tərəfdən də bəzi məmurların tamamı Azərbaycanda turizm imkanlarına böyük maneçilik törədir.

- Yəqin mövsüm başlayanadən siz də dənizə gedibsiniz...

- Yox, gedə bilmirəm, hara gedim? Konkret yer göstər, gedim. Var elə bir yer?..

□ EİSAD PAŞASOY

"Nə qədər ki, Xəzər dənizinin Azərbaycan sahilləri bu hasarlardan xilas olmayıb, bizim Azərbaycanda turizmin böyük sürətlə inkişafı haqda danışmağımız arzudan başqa bir şey olmayacaq"

Çiçəkləmək həsreti

Zamin HACI
zaminhaci@gmail.com

"Bu yaz Oğuz torpağında
Qaratikanlar sıx bitdi, qarağaclar seyrək,
Yalincığı niyə öldürmədin, Beyrək?!"

(Səməd Qaraçöp-ün şeirindən)

Bir alim var xaricdə, kitab yazıbdır, orda iddia edir ki, insanların cinayətə meyli ilə... yaşadıkları ərazidəki yaşıllıq arasında böyük əlaqə vardır. Adını da "Savanna effekti" deyər bir şey qoyubdur. Deyir yaşıl meşələri, parkları, ağacları olan ərazilərdə insanlar qəlbən sakit olur, rahat yaşayır, cinayət törətməyə meyllənir. Bunun köklərini təkamül nəzəriyyəsinə bağlayır. Heyvanlar meşələrdə gizlənib ovunu güdəndə rahat olurdular. Eləcə də insanlar yaşıllıqda özlərini təhlükəsiz hiss edir, əsəbləri sakit olur, cinayət törətmirlər.

Doğrudan da Yer kürəsində meşə zolaqları olan ərazilərdə insanların dinc yaşamasını görə bilərik. Ancaq SSRİ vaxtı Yaxın Şərqi, indi isə qardaş Türkiyə kimi Orta Doğu dediyimiz bölgəyə diqqətinizi yönəldin. Bəlkə 2 min ildir burada torpaq ancaq qanlı suvarılır. O bunu öldürür, bu onu partladır... Hər də əlinə bir kitab alıb düşüb ortalıq. Əgər ərazidə çoxlu meşəliklər olsaydı bu vəziyyət çətin yaranardı. Açıq relyef, düzənlik, səhralıq genişlik təsəvvürü yaratdığı kimi, o genişliyi zəbt etmək hissi də doğurur.

Ümumiyyətlə, ağacların nəse bizim anlamadığımız bir hissiyatı olduğuna şəxsən mən inanıram. Hətta birbaşa küsən bitki var, yəqin çoxunuz görmüsünüz, əlini vurursan yarpağına, yığılır, qapanır özünə. Bir Hollivud filmi də var bu temada, ağaclar insanlara hansısa maddə üfürürlər, bundan sonra insanlar hamısı intihar etməyə başlayır. Əsl yapıştların malıdır, çünki orda filmin qəhrəmanlarından biri tapır ki, xilas yolu tək-tək gəzməkdir. Əgər insanlar bir yerə çox toplaşsın, necə deyirlər, ağacların istirahət hüququnu pozaraq qanunsuz piket və mitinq keçirirsə ağaclar qazı buraxıb onları məhv edirlər. YAP-ın emblemindəki ağac budağı burdan irəli gəlir.

Dünən Tovuz rayonundan başqa bir möcüzə ağacın videosuna baxdım, konstitusiyaya referendumu, Türkiyədə darbə-zad belə yadımdan çıxdı. Təsəvvür elə, yayın ortasında alma ağacının bir budağında almalar yetişirdi, o biri budağı isə çiçək açmışdı! (Bəlkə üçüncü budaqdan saz asan ağac saz da çalardı, beləncik fəvqəladə qabiliyyətli ağac idi. Bizdə insanlar vardır, ələ su tökməyə də yaramır, soxum elələrinin boyunu yerə, bəlkə bitib kal armuddan-filandan götürürlər. Əlbəttə, yazımızın məqsədi bu deyildir).

Jurnalist ağacın yiyəsini hadisə yerində - almanın dibində danışdırırdı, kəndli qardaşımız orda bu möcüzəyə belə izah verdi, dedi bütün bağı sulayanda bu ağacın dibinə su çatmırdı. Ona görə ağac meyvə gətirə-gətirə gələn ilki çiçək planını da indidən doldurub ki, bu adama etibar yoxdur, bəlkə heç bir il mənə su vermədi. Sitat: "Həmin ağac, suvarılan hissəyə o qədər də yaxın deyil. Suvarma ora tam çatmır. Ona görə də bu bitki tez bar verməklə, öz funksiyasını başa vurmağa çalışıb".

Halal olsun. Sonra da gəpə basırlar guya insan yaradılanların şahıdır, əşrəfidir, ən son modeldir və sairə. Yalansa hamımız təzədən palçıq döşək (ateistlər meymuna dönsün). Biz insanların o alma ağacının budağında qəddər qeyrətimiz, kamilliyimiz yoxdur. Yay girdəndə "Azərsu" bizimlə mirt tutmaqla məşğuldur. Gah bir həftə suyumuz olmur, gah 4 gün. Ailəlikcə gecə-gündüz su krantının başında qarovulda dururuq, çünki suvaran dayday əhli-kefin birisidir, bəzən gecə saat 3-də, bəzən bazar günü səhər saat 7-də suyu anbardan vurur, bəzən də anbarı bağlayıb hovuzunda çimər. Yarım saatlıq qrafikdir, kim motoru birinci işə salsa suyu tutur, qalanları mələşirlər. Ancaq mən indiyə qədər bir dəne də çiçək açmamışam! Qonşularımız da həmçinin. Bəs harda qaldı bəşəriyyətin analoqu olmayan inkişafı? Deməli bunlar hamısı hökumətin statistikası kimi uydurmaldan ibarətdir.

Düzdür, bir ara uşaqlar məktəbdə su çiçəyi olub evə gəlmişdilər, ancaq bu da almanın çiçəyinin yerini vermir, üstəlik təhsil uğurlarımıza daxildir, bioloji olaraq kamilliyimizə dəlalət etmir.

Hazırda camaat ağaca tərəf axışsın ona nəzir verməklə məşğuldur. Sabah mən də gedirəm Tovuz.

Ermenistanda iyulun 17-də İrevandakı polis binası silahlı qrup tərəfindən ələ keçirildən sonra yaranan kritik durum davam edir. Situasiyanı hakimiyyət üçün qəlizləşdirən ən mühüm amillərdən biri narazı əhəlinin mühüm bir hissəsinin rejimə radikal mövqedə olan həmin silahlı qüvvələrlə həmrəylik nümayiş etdirməsi, ən radikal müxalifət kimi tamnan kəsimə dəstək verməsidir.

Bəs işğalçı ölkədə hadisələrin inkişafı, xaosun geniş miqyas alması Qarabağ məsələsinə hansı təsiri göstərə bilər?

Sülh və Munaqişələrin Həlli Mərkəzinin rəhbəri Elxan Mehdiyev bildirdi ki, Ermənistanda baş verən qiyam hakimiyyətlə müxalifət arasında iqtidar uğrunda qarşıdurmadır və hələ ki, dərin xaos, hakimiyyət böhranı yaratmayıb: "Səfilyanın tutulmasından sonra onun tələbləri üzə çıxdı və polis məntəqəsini ələ keçirdilər. Bundan sonra isə Serj Sarkisyanın narazı olan qüvvələr hərəketə gəldilər. Baş verənlər sosial-iqtisadi vəziyyətdən, qanunsuzluqlardan doğan Ermənistan daxili ziddiyyətlərin təzahürüdür. İnsanlar bir yerə toplaşdıqca Sarkisyanın apardığı siyasətin bütün tərəfləri, o cümlədən Qarabağ siyasəti, ordunun durumu ilə bağlı vəziyyət müzakirə edilir, real vəziyyətə münasibət ifadə olunur. Bu müzakirələrin gedişində "Sərkisyan Qarabağı türklərə verir, Sarkisyan satılıb, hakimiyyətdən getməlidir" kimi şüarlar səslənir. Hadisələrin gedişi Qarabağ məsələsinə təsir edə bilər. Qarşıdurma davam

"Azərbaycan Ermənistandakı xaosdan dərhal istifadə etməlidir!"

Tanınmış konfliktoloqdan Qarabağ çağırışı:
"Yaranan fürsəti əldən buraxmaq olmaz..."

E. Mehdiyev qeyd etdi ki, Ermənistanda hakimiyyət zorakı yolla dəyişsə, xaos yaransa bu, Azərbaycanın xeyrinə ola bilər: "Ancaq bu vəziyyətdən Azərbaycanın nə qədər istifadə edəcəyi məsələsi böllü deyil. Əsas məsələlərdən biri də budur ki, Azərbaycan Ermənistanın düşdüyü durumdan çevik yararlanmağa çalışacaqmı? Ermənistanda yaşanan qarşıdurmanın cəbhə xəttinə təsir etməsi mümkün deyil. Vaxtilə Azərbaycanın torpaqları Azərbaycanda yaşanan siyasi xaos, hakimiyyətsizlik nəticəsində işğal edilmişdi. Hələlik Ermənistan o nöqtəyə çatmayıb. Əgər Ermənistanda vəziyyət daha da gərginləşsə, hakimiyyət boşluğu yaransa, ardınca hakimiyyət dəyişikliyi olsa Qarabağın azad olunması üçün Azərbaycanın əlinə imkan düşə bilər. Azərbaycan xalqı 22 ildir məhz bu məqamı gözləyir. Ermənistan da xaos, hakimiyyət boşluğu yaranarsa Azərbaycan dövlətinin dərhal istifadə etməsi bir nömrəli borcudur. Yaranan fürsəti əldən buraxmaq olmaz".

□ Etibar SEYDİDAĞA

edəcəksə, dərinləşsə Qarabağ məsələsinə təsir göstərməsi şübhəsizdir. Ermənistan hakimiyyətinin başı daxili problemlərə qarşı, bunun ardınca da daha qanlı toqquşmalar olsa, belə bir durumda Ermənistan Qarabağda müharibə aparmaq imkanları zəifləyəcək. Üsyançılar Ermənistanda qalib gəlsə, Qarabağ məsələsi ilə bağlı proseslər tamamilə başqa istiqamətə yönələ bilər. Hakimiyyət dəyişsə və üsyançılar hakimiyyətə gəlsə, Qarabağla bağlı sülh danışıqları da tamamilə dəyişəcək".

1993-cü ildə Azərbaycanda

qiyam baş verdi. Surət Hüseynov qoşun birliklərini Qarabağdan çıxararaq hakimiyyətə qarşı qiyam planını həyata keçirmək istədi. Surət Hüseynov prezident Əbülfəz Elçibəyi dəvirmək üçün Rusiya ilə razılaşmışdı. Ermənistan hakimiyyəti Azərbaycandakı bu qiyamdan öz məqsədləri üçün istifadə etdi. Bakıda hakimiyyət uğrunda mübarizə gedərkən Ermənistan ordusu Azərbaycan torpaqlarının işğalını genişləndirdi. İndi oxşar situasiya Ermənistanda yaranıb. Azərbaycan bu vəziyyətdən istifadə etməlidirmi?

Türkiyə ordusunda aparılan islahatlar nə vəd edir?

Hərbi ekspert: "Silahlı Qüvvələrlə bağlı

düşünülmüş, ciddi qərarlar qəbul olunmalıdır"

Politoloq: "Türkiyə elə coğrafiyadadır ki, burada

hərbi güc onun iqtisadiyyatından da, valyutasından, gerbindən, bayrağından da vacibdir"

Türkiyədə hərbi çevriliş cəhdindən sonra ölkə iqtidarında orduda geniş islahatlara başlayıb. Çevriliş cəhdində əli olan çoxsaylı yüksək rütbəli hərbi vəzifəsindən kənarlaşdırılıb, əksəriyyəti isə istintaqa cəlb olunub.

Bununla yanaşı, Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan bildirdi ki, ölkədə fəaliyyət göstərən bütün hərbi təhsil müəssisələri də bağlanacaq və dörd ali hərbi təhsil müəssisəsinin əvəzinə Türkiyə Milli Müdafiə Universiteti yaradılacaq. Bütün bu islahatlar Türkiyə ordusunun qüdrətinə necə təsir edəcək?

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan hərbi ekspert Üzeyir Cəfərov bildirdi ki, ümumilikdə gedən proseslər narazılıq doğurur, ancaq sevindirici məqamlar da var: "Sevindirici məqam ondan ibarətdir ki, məhkəmə, məlum hadisələrdən sonra həbs edilən 800-dən artıq hərbiçini azad edib. Ümumi proseslər isə o qədər də ürəkəcan deyil. Yüksək Əsgəri Şurayı Silahlı Qüvvələrinin qərargahında deyil, ondan kənarında keçirmək, generalın təhqiri və digər məsələlər orduda bir iz saxlayacaq. Eyni zamanda uzun illər Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin sıralarında çalışan şəxslərin özləri cəzalandırılmaqla yanaşı, ailə-

ləri də bütün pensiya hüququndan, təminatlardan məhrum edildilər. Bu da istər-istəməz insanlarda narazılıq yaradacaq. Hər halda hesab edirik ki, Türkiyə Silahlı Qüvvələri ilə bağlı təcili addım atılmalıdır. Hazırkı dönmə xeyli qarışıqdır. PKK ilə savaşa, Türkiyənin sərhədlərində baş verən hadisələrdə nə jandarm, nə də digər qüvvələr ölkəni müdafiə etməyəcək. Türkiyənin ərazi bütövlüyünü Silahlı Qüvvələr qoruyacaq. Ona görə də orduya qarşı addım atanda son dərəcə diqqətli olmaq lazımdır. Ümumiyyətlə, Türkiyə Silahlı Qüvvələri ilə bağlı tələsik addım atılmamalıdır. Türkiyənin, Si-

lahlı Qüvvələrin bundan sonrakı nüfuzu düşünülmalıdır".

Mövzu ilə bağlı politoloq Mübariz Əhmədovlu isə bildirdi ki, xüsusi konsepsiya olmalıdır: "Ölkə rəhbərliyi əvvəlcədən bilməli idi ki, Türkiyənin ordusu mülki idarəçilik sisteminin tərkib hissəsi olmalıdır. Bəllidir ki, Türkiyənin ordusu xüsusi qaydada idarə olunur. Türkiyənin coğrafi mövqeyi, ordunun Qərbbə bağlılığı, Türkiyənin NATO-da hərbinə görə 2-ci dərəcəli olması, orada orduya spesifik rol ayırmışdı. Ərdoğan hakimiyyətə gələn zaman ilk işi ordunu məşğul etmək olsa da, təəsüf ki, bunu konsepsiyasız etdi. İndi isə hesab edirik ki, Türki-

yenin başına gələn problemlərin əsaslarından biri, ordunun zəif olmasıdır. Əgər orduda vaxtilə müxtəlif addımlar atılmasaydı düşünürəm ki, ABŞ, NATO, Qərbi Türkiyəyə yuxarıdan aşağı baxa bilməzdi. Onlar son illər ona görə Türkiyəyə etinasız yanaşırlar ki, ordu zəifləyib. Ordunun zəifləməsi ilə həmçinin, PKK-nın Türkiyə ərazisində törətdiyi terror hadisələri düz mütənəsibdir. Ordu zəiflədikcə terror aktlarının da sayı artır. Yaxşı olardı ki, hökumətin ordu ilə bağlı aydın konsepsiyası olsun".

Politoloq bildirib ki, son illər Türkiyənin iqtisadi gücü xeyli artıb, ancaq əsas məsələ hərbi gücdür: "Hərbi güc olmasa, həm global, həm də regional miqyasda ortalıq çıxan təhdidlərə Türkiyə layiqcə cavab vermə bilməyəcək. Bu baxımdan da tədricən ortaya konsepsiyanın qoyulması əsas məsələdir. Yeni Türkiyədə ordu nə yerdə olmalıdırsa, buna uyğun konsepsiya hazırlanmalıdır. Belə olmayacağına, vəziyyət yaxşı olmayacağı. İndi hərbi ali müəssisələr də ləğv olunub, bu istiqamətdə də islahatlar aparılır. Hesab edirik ki, yaxşı olardı bu addım, yeni qurumlar yaradılıb, özlərini doğrultduqdan sonra atırdı. PKK gözləmir ki, nə vaxtsa Türkiyənin güclü ordusu olmalıdır. Türkiyə elə coğrafiyadadır ki, burada hərbi güc onun iqtisadiyyatından da, valyutasından da vacibdir. Ümid edək ki, hər şey yaxşı sonluqla yekunlaşacaq".

□ Əli RAİS

Qlobal güclərin region uğrunda rəqabəti sərtləşir

Ermenistanda iyulun 17-də silahlı müxalifətlərin polis binasını ələ keçirməsi ilə başlanan proseslər, yəqin ki, tezliklə durulmayacaq. Ona görə ki, bu prosesdə üç mühüm faktor hərəkətverici qismində çıxış etməkdədir - hakimiyyət məsələsi, Qarabağ (güzəştlər) problemi və Rusiya ilə Qərbin bu ölkədə toqquşan maraqları.

İki faktor haqda kifayət qədər yazılıb. Üçüncü amilə - Ermənistan uğrunda Kreml-Qərb mübarizəsinə gəlincə, əslində bir sıra analitiklər haqlıdır deyəndə ki, Güney Qafqazın açar ölkəsi elə Ermənistanıdır. O mənada ki, Ermənistanı Rusiya vassallığından çıxarmaq yetər ki, bütövlükdə region Moskvanın total əsilliyi və diktəsindən qurtulsun və bölgədəki etnik-ərazi münaqişələri qısa zamanda öz həllini tapsın.

Bu arqumentin tərəfdarlarına görə, İrəvanda son olaylarda Sərkisyan rejimi ilə bəhəm, rəsmi Kremlin özü də maraqlı ola bilərdi. Çünki rəsmi İrəvan da, Kreml də Qarabağ məsələsində real irəliləyişin vaxtının çatdığına fərqlənir. Məsələ də ondadır ki, problemin hansısa formada həlli Rusiyaya sərif etmir (o halda Ermənistan şimal qonşumuzun nəzarətindən çıxacaq, ermənilərə daha Rusiya gerek olmayacaq), Sərkisyan hakimiyyətinə isə daxili tələtlər vəd edir - əraziləri boşaltmalı olduğu üçün.

İşğalçı ölkədə baş verənlərə bu rakursdan baxılırsa, o zaman Rusiya-Qərb (ABŞ) maraqlarının toqquşmasını anlamaq asanlaşar. Diqqət edin, olaylara ABŞ və Avropa Birliyi kifayət qədər loyal münasibət sərgiləməkdədir. Qərb abstrakt şəkildə tərəfləri "problemi dinc yolla həll etməyə", Sərkisyan iqtidarını "demokratik normalara əməl etməyə" çağırır.

Halbuki, söhbət tıbb işçilərinin girov götürülməsi də daxil olmaqla, klassik terror aktından gedir. Görünür, qlobal siyasətdə "bizim və sizin terrorçular", "yaxşı və pis terrorçular" təsnifatı hələ də qalır, çünki buna böyük güclərin siyasi ehtiyacı qalır. Necə deyirlər, hərənin öz terrorçusu.

Ermənistanda hakimiyyət uğrunda gedən savaşda bu amil Qərbin maraqlarını da ortaya qoymağdadır. Aşkar şəkildə görünür ki, Qərb ən azından, olaylardan Rusiya amilini zəiflətməklə çıxmaq istəyir. Nəinki istəyir, həm də altdan-altdan buna çalışır. Rusiya da sözsüz ki, bunu bilir və ön tədbirlərini görür. Bu haqda az aşağıda.

Situasiya bu xüsusda bir elə mürekkəb deyil: barrikadaların bir tərəfində Rusiyaya sadıq qüvvələrdə (söhbət təkcə Sərkisyanından getmir, Moskva lazım gəlsə, onu başqa bir rusiyapərəstlə əvəzləyəcək), digər tərəfdə nə qədər

Ermənistan olaylarında Rusiya-Qərb toqquşması - Bakı üçün yeni situasiya

Düşmən ölkədə qarşıdurma şiddətlənir - hökumətin polis binasını təmizləmək cəhdi yeni qanların tökülməsinə gətirdi; radikalların həbsdəki lideri ultimatum verdi; İrəvanda kritik proseslərin alt qatında təkcə Qarabağ amili dayanmır; Azərbaycanın izləməli olduğu əsas hədəf...

qərribə də olsa radikalların timsalında qərbyönlü qüvvələr, bir də onları müdafiə edən qərbyönlü ictimai kəsim, qərbyönlü ekspertlər və qərbyönlü media qərar tutub.

Bu yerdə xatırladaq ki, polis binasını ələ keçirən silahlı radikal müxalifət lideri, "Müəssislər Məclisi" təşkilatının sədri, "Şuşa" batalyonunun keçmiş komandiri Jirayr Səfilyanın adamlarıdır və onun azadlığa buraxılmasını, habelə Sərkisyanın istefasını tələb edirlər. Vurğulandığı kimi, bəzi müşahidəçilər baş verənləri hakim rejimin, hətta Moskvanın da cari maraqlarına cavab verən bir oyunu saysa da, əslində vəziyyət görüldüyü kimi deyil.

Məsələn, tanınmış rusiyalı siyasi analitik Oleg Kuznetsova görə, bu olaylarda Ermənistanda bir qrup terrorçu başqa qrup terrorçudan hakimiyyəti almağa çalışır: "Ona görə də Ermənistanda heç bir "tamaşadan" söhbət gedə bilməz. İrəvanda baş verənlər

terror yönümlü cinayətlər toplusudur və bu hadisələri ayrı heç cür qəbul etmək olmaz. Bu ölkədə onun bütün ən yeni tarixi boyu hakimiyyət dəyişiklikləri terror yönümlü cinayətlər yolu ilə həyata keçib. Onlar üçün terrorizm - normal həyat və davranış tərzidir. Müasir Ermənistanda siyasətçilər hakimiyyəti ayrı cür bölüşməyi bacarmırlar".

Ekspertin aşağıdakı fikri isə daha önəmli sayıla bilər. Sitat: "Jirayr Səfilyan keçmiş ABŞ xüsusi təyinatlısıdır, Qarabağ müharibəsi zamanı Monte Melkonyanın (başqa bir erməni hərbi canisi, Azərbaycan könüllüləri tərəfindən öldürülüb - red.) sağ əli, kəşfiyyat-diversiya fəaliyyəti üzrə təlimatçı olub".

Yeni faktiki surətdə Səfilyan və onun silahlı tərəfdarları ABŞ-ın maraqlarının daşıyıcısı kimi çıxış edirlər. Bu radikal qrupu müdafiə edən siyasi partiyalar və ictimai xadimlər də, vurğulandığı kimi, büsbütün anti-Rusiya mövqeli qüvvələrdir. Diqqət edin, silahlı

qruplaşmanın üzvü, "Müəssislər Məclisi" təşkilatının sədr müavini (Səfilyanın müavini) Varujan Avetisyan baş verən hadisələrdə Rusiyaya günahlandırılıb. Onun fikrinə, mitinqin zorakılıqla dağıdılması Rusiyadan idarə olunub.

Avetisyan Ermənistanın indiki iqtidarını Rusiyanın inziabati əlavəsi adlandıraraq deyib: "Bu gün Serjin bandası deyil, Kremlin patronları xalq əleyhinə fəaliyyətdə iştirak ediblər. Güc strukturlarının köməyi ilə onlar xalqa atəş açıblar. Hər kəs anlamalıdır ki, bizim mübarizəmiz müstəmləkəçilik əleyhinə milli-azadlıq hərəkatıdır. Bizim polis alayının rəhbərlərinin qutularında Rusiya sənədləri, Rusiyanın kazak alaylarına məxsus sənədlər, hətta ordenlər var. Məgər biz bütün strateji obyektlərimizi Zimbabveyə, yoxsa Kolumbiyaya təslim etmişik? Yoxsa bizim sərhədləri İngiltərə qoruyur? Məgər bu yadelli müstəmləkə əleyhinə mübarizəyə başlamaq üçün kifayət deyil?".

Öz növbəsində Qarabağ müharibəsi iştirakçısı, Ermənistanın regional problemlər üzrə mərkəzinin eksperti, Səfilyan tərəfdarı Sarkis Atspanyan da Rusiyaya ittiham edib: "Fikirliyəm ki, bütün bunların arxasında Rusiya dayanır. Bu hadisələrlə Azərbaycana silah tədarük edən Rusiya əslində özünü faş edir".

***

Bundan əlavə, həbs edilənlərdən daha biri - Armen Martirosyan silahlılara ilk gündən siyasi dəstək verən "İrs" Partiyasının sədr müavini. Bu partiya və onun sədri Raffi Ovanisyan isə qatı anti-Rusiyaçı, qərbçi kimi tanınır. Martirosyan həm də silahlı qrupa dəstək aksiyalarının keçirilməsi üçün yaradılmış Əlaqələndirmə Şurasının üzvüdür. Onun vəkiliyin sözlərinə görə,

Söhbət həm də region uğrunda Qərb-Rusiya rəqabətinin sərtləşməsindən gətirdiyindən, təbii ki, Azərbaycanda bu prosesləri diqqətlə izləməli və özü üçün ən dürüst nəticəni çıxarmalıdır. Bizim üçün baş hədəf - işğalçı ölkənin Rusiyaya buraxılıb Qərb timsalında daha güclü müttəfiq qazanmasına, Qarabağ məsələsində daha uğurlu mövqeyə çıxmasına imkan verməmək olmalıdır.

Qəzet çapa gedərkən İrəvanda hökumət qüvvələri ilə radikal müxalifət qüvvələri və onları dəstəkləyən etirazçılar arasında gərginlik davam edirdi. Ölkədə dünən də həbslər aparılıb - həm də İrəvanla yanaşı, müxtəlif bölgələrdə.

Bununla belə, silahlılar iyulun 17-də ələ keçirdikləri polis binasına hələ də nəzarət

etməkdədir. Lakin dünən onlar girov saxladıkları üç tıbb personalından ikisini azad ediblər. Səfilyan isə türmədən ultimativ şəkildə bəyan edib ki, o, Sərkisyanla görüşməyincə bina azad edilməyəcək.

Bu fonda Sərkisyanın etirazları yatırtmaq üçün Qarabağdakı qoşunları İrəvana yeritdiyi haqda məlumatlar yayılıb. Bu barədə Ermənistan parlamenti bəyanat yayıb. Məlumatda İrəvanda polis bölməsinin azad edilməsi üçün planlaşdırılan əməliyyatda Qarabağdan gətirilən qoşunların iştirak etdiyi barədə iddialar yer alıb.

Ən son məlumata görə, hökumət qüvvələri polis binasını silahlı qrupdan təmizləmək üçün əməliyyat həyata keçirib. Alayın ərazisində partlayış səsləri eşidilib. Silahlı qrupun 2 üzvünün yaralandığı, 2-sinin isə təslim olduğu deyilir. Lakin binanın silahlılardan tam təmizlənməsi barədə rəsmi məlumat yox idi...

2014-cü ildə baş verən hüquq müdafiəçilərinin həbsi dalğasından qurtulan yeganə şəxs o oldu. Çox peşəkarcasına qurduğu plan, bir az da şans sayəsində öncə İsveçrənin Azərbaycandakı səfirliyinin binasında 10 ay qaldı, daha sonra isə elə həmin ölkəyə köçdü. Reportyorların Azadlığı və Təhlükəsizliyi İnstitutunun direktoru Emin Hüseynovla İsveçrəyə köçdüyü ilk gündən müsahibə etmək istəsək də, ancaq indi buna razılaşdı.

Onunla söhbətin sonuncu hissəsini isə aşağıda təqdim edirik:

- Xədicə İsmaylova sizi həm də donos yazmaqda ittiham etmişdi. Demişdi ki, "bundan sonra nə etsən də, özünü dissident kimi təqdim edə bilməyəcəksən".... Hər halda, ciddi ittihamlardır. Bu, nədən qaynaqlanır?

- Bu günə kimi mən heç kimdən, hətta həmkarımdan belə, aidiyyəti olan və olmayan quruma, donora donos yazmamışam. Bu, cəfəngiyat, uydurma və şər-böhtandan başqa bir şey deyil. Xədicə xanıma bunu kim deyib, kim onu mənə qarşı yönəlib, bilmirəm. Amma o adamlar haqda onu deyə bilərəm ki, vicdansızdırlar. Gec-tez onları ifşa edəcəm. Mən həyata keçirdiyim fəaliyyətdə kiminsə səhv etdiyini, saxtakarlığını görürsən, həmin adamın özünə deyə bilərəm ki, bunu düzəlt, belə etmə. Bir çoxlarına da bunu demişəm. Təbii ki, tənqidi çox adam sevmir. İnsan təbiəti tərifli sevir, bu, təbii. Mən Xədicə xanıma dedim ki, zəhmət olmasa, mənə fakt de, boş-boş sözlər danışdır. Kimdən, hara donos yazmışam? Mənə deyilir ki, xaricdə oturub burdakı insan haqları ilə məşğul olmağa haqqın çatmır. Mənimçün donos iddiası bunun yanında boş-boş söhbətlərdir. Xədicə xanımla birinci dəfə deyil ki, mübahisəmiz düşür. Dəfələrlə olub ki, peşəkarcılıq planında mübahisələrimiz olub, sonra hansımızsa başa düşmüşük ki, səhvi var, barışmışıq. Bir-birimizi başa düşmüşük. Mən Xədicə xanıma 2003-cü ildən tanıyıram. Bu günə kimi mənim onunla 5-6 dəfə gərgin mübahisəmiz olub və barışmışıq. Hər mübahisədən sonra da dostluğumuz daha da bərkilib. Amma budəfəki kimi bir şey görməmişəm. Bu cür ədalətsizliyi görməmişəm. Mən o statusu yazmaqda da açıq müzakirə yaratdım. Dedim ki, kimin faktı varsa, ortaya qoysun, dartışaq, müzakirə edək.

- Siyasi məhbus, eks NİDA-çı Üzeyir Məmmədli də Xədicə İsmayilla eyni mövqeni nümayiş etdirdi və sizi ittiham etdi. Bu, təsadüf idi, yoxsa bir dost dayanışması, həmrəyliyi?

- Üzeyir Məmmədliyə əvvəl həmin statusun altında bir neçə xanım məni etməydim cinayətlərdə suçladı, qarayaxma etdilər. Üzeyir Məmmədli bunu niyə yazıb, bilmirəm. Bunu yazandan sonra onunla bir neçə dəfə telefon danışığına cəhd etmişəm ki, kişiyana söhbət edək. Amma Üzeyir Məmmədli mənimlə danışmağa qorxur. Yanındakı adama demişəm ki, dəstəyi ona ver, danışaq. Hətta onunla görüşməyə də hazır idim. Təklif etdim ki, hardasansa təyyarəyə minim və yanına gəlirim, danışaq.

"Azərbaycan iqtidarını özümə düşmən hesab etmirəm" - mühacir jurnalist Emin Hüseynov

İsveçrədə yaşayan RATİ rəhbəri: "Mənim üçün hüquq müdafiəçisinin kişiliyi onun başqa şəxsləri müdafiə etməsindədir"

"Qardaşım Mehmana zarafatla yazıram ki, özündən muğayat ol, sən Xədicəni 5 ildir tanıyırsan, mən 12 ildir"

- Mötərizə içində bir şey soruşum: siz istədiyiniz vaxt Bakıya gələ bilərsiniz ki?

- Üzeyir Məmmədli hazırda Batumdadır. Batuma gedə bilərədim. Dedim ki, mən təyyarəyə minib gəlirəm ora, haqqımda yazdıqlarını orda, yanımda da de, müzakirə edək. Hətta orda Üzeyir Məmmədli ilə birgə hüquqşünas Yalçın İmanov da olub. Çünki o da bəzəmdə incik idi. O da danışmaq istəmədi. Bir ildir ki, onunla və vətəndaş cəmiyyəti üzvləri ilə danışa bilmirəm, nədənsə mənədən küsüblər. Səbəbini bilmirəm. Sanki mən bunların inəklərini zəhərləmişəm, şüşəsini sındırmışam. Şəxsən Yalçından bir neçə dəfə yaxşılıq da görmüşəm, yaxşı adamları bizə işə göndərmişəm. Özünü görəndə də demişəm ki, çox sağ ol, yaxşı adamlarla bizi əlaqələndirdiyin üçün.

- Emin bəy, bu qədər adamın sizdən narazı olması təsadüf deyil hər halda. Bəlkə fəaliyyətiniz dövründə və ya son bir ildə hansısa addımınız, işiniz, sözlünüzle ciddi problem yaratmışınız və bu insanlar özünüzdən narazı salmışız. Ola bilməz? Bu barədə düşüncünüz mü?

- Təbii ki, mənim özüm üçün də maraqlı oldu. Adlarını sadalamadığım insanlar var ki, onlar da hazırda mənim bəzəmdə uydurmalar yayırlar. Onlarla yenə də danışmağa cəhd edəcəm. Kimsə sistemli şəkildə bəzəmdə kampaniya aparırsa, bunu öyrənməliyem. Bu, birinci dəfə deyil. 2006-cı ildən etibarən müdafiə

etdiyimiz insanlar daha sonra kimlərsə öyrətməsi ilə özərimizə hücum ediblər. Amma bizim heç kimin təşəkkürünə ehtiyacımız yoxdur. Təşəkkür etməyin, amma böhtan atmayın, təhqirə yol verməyin. Sizinlə hər cür əməkdaşlığa hazır olan birinə niyə şər atırsız? Bu adamlar mənə ləkə atırlar, sonra da gizlənilər ağacın dalında. Qorxaqlar kimi.

- Bu məqamda diqqəti çəkmə bir nüans da qardaşınız Mehman Hüseynovun mövqeyi oldu. Uzun müddət dostu Xədicə İsmaylovanın evində qalmış birisi olaraq, bu mübahisədə də sanki onun tərəfində imiş kimi göründü. Bu çəkişmədə qardaşınızın dəstəyini hiss etməmişiniz sanki.

- Mehman Xədicə İsmaylovanın evində yaşayırdı. Xədicə həbs olunmamışdan əvvəl də dost idilər, indi də dostluqları davam edir. Mən ona bir neçə dəfə demişəm ki, Mehman, əgər sən orda kiməsə maneçilik törədirsənsə, yaxşısı olar ki, gözə çox dəyməyəsən, başqa yerdə qal. Amma Xədicə həbsdə olanda anası, çox güman ki, darıxdı. Gedirdi, danışdı, onun yanında qalırdı. Mehmanla Xədicənin dostluğunun mənim Xədicə ilə söz güləşdirməyimdən heç bir aidiyyəti yoxdur. Mən heç qardaşıma deməmişəm ki, mən onunla dalaşmışam, sən onunla danışma. Xədicə xanımla mən facebookda mübahisə edirdim, Mehman gedib onunla çayxanada selfi çəkirdi (gülür). Mən də ona zarafatla yazıram ki, özündən

muğayat ol, sən Xədicəni 5 ildir tanıyırsan, mən 12 ildir. Xədicə çox yaxşı insandır. Hətta onun uydurma böhtanından sonra onun üzərindən xətt çəkmirəm. İnsanlara şans vermək lazımdır ki, öz səhvlərini düzəltsinlər. Əgər bu 1 il davam edəcəksə, o dediklərini sübut edə bilməsə və ondan sonra üzr istəməsə, biz ayrılacağıq. Və bundan sonra heç kim onun dediklərinə inanmayacaq. Onun da nüfuzu var, bizim də. Hamı görəcek ki, biri o birinə qara yaxdı, sübut edə bilmədi, ətrafdan baxanlar görəcek ki, yalan məsələdir.

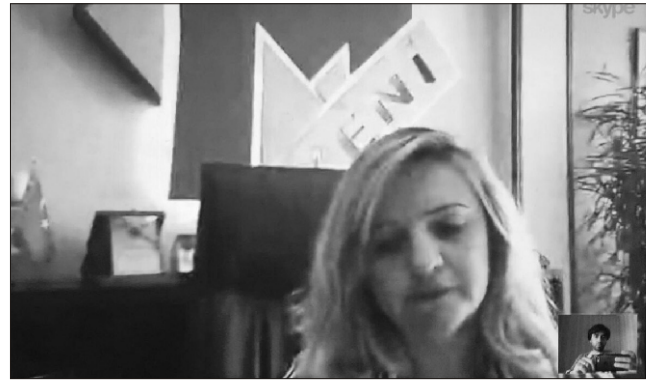
- Söhbətin bu qalmaqalla bağlı hissəsini qapadaq. Mənə ailənlə bağlı detallar da maraqlıdır. Onlara qarşı bu və ya digər formada təzyiq varmı? Ölkədən çıxışlarına qadağa varmı? Sizinlə görüşmək üçün nə edirlər?

- Ailəm ağır günlər yaşayıb. Bu, təkcə mənim ailəmlə bağlı deyil. Ölkədəki siyasi məhbus ailələrinin hamısı üçün bu, qüvvədədir. Mənim qardaşım Mehmanın üzərində qondarma, saxta cinayət işi olduğu üçün bu, təzyiqdır. Onun 4 ildir ölkədən çıxışına qadağa var. Valideynlərimi təzyiqlə salacaq durumdur oldu. Ananın ad günündə evə polisler tökülüşdü, axtarış apardılar. Sanki tank axtarırdılar. Axırda mamamın bloknotunu və köhnə

IPAD-nı götürüblər. İndiyə qədər də onunla danışmaq üçün Mehmanın evə gəlməyini gözləyirik ki, telefonu ilə skype vasitəsilə danışaq. Həmişə də mamama deyirəm ki, bağışla, sən ad günündə belə "hədiyyə"yə səbəb oldum. Sonra da zarafatla əlavə edirəm ki, amma həmin gün səninçün də yeni dünya açıldı, ad günündə evə çoxlu polisler gəldi. Bütün qonşular gördü (gülür). Bir dəfə valideynlərimlə Gürcüstanda görüşdüm. Atımla anama mənim yanımda yaşamağı təklif etdim, ailə birləşməsi hüququndan istifadə edərək bunu edə bilərdim. Amma onlar dedilər ki, artıq yaşlıyıq, öz vətənimizdə yaşamaq istəyirik. İki qardaşım da Azərbaycandır. Hər çətin günün bir sonu olur. Biz yaxşı gün-

- Emin bəy, bəlkə sizinlə eyni dövərdə təzyiqlə məruz qalmanın əksəriyyəti həbs olunduğu, uzun müddət türmədə qaldığı halda sizin bundan qurtulmanız qıcığa səbəb olur? Sanki onları satmış kimi görülməyiniz bəlkə bu səbəbdəndir?

- Bu, xəstə bolşevik təfəkkürüdür. Ola bilər ki, mən Azərbaycanda siyasi fəaliyyətlə məşğul olsaydım, daha yaxşı olardı ki, hətta siyasi karyeram üçün həbsxana həyatı yaşayım. Mən Azərbaycanda siyasi fəaliyyətlə məşğul deyiləm, ictimai fəaliyyətlə məşğulam. Muxalifətin aparıcı fiquru deyiləm. Amma muxalifətin aparıcı siması həbs təhlükəsini görəndə, biləndə ki, onu həbs etməklə mübarizədə onları uduzdu-

"Avropada mənim təhlükəsizliyim əmin əllərdədir"

muğayat ol, sən Xədicəni 5 ildir tanıyırsan, mən 12 ildir. Xədicə çox yaxşı insandır. Hətta onun uydurma böhtanından sonra onun üzərindən xətt çəkmirəm. İnsanlara şans vermək lazımdır ki, öz səhvlərini düzəltsinlər. Əgər bu 1 il davam edəcəksə, o dediklərini sübut edə bilməsə və ondan sonra üzr istəməsə, biz ayrılacağıq. Və bundan sonra heç kim onun dediklərinə inanmayacaq. Onun da nüfuzu var, bizim də. Hamı görəcek ki, biri o birinə qara yaxdı, sübut edə bilmədi, ətrafdan baxanlar görəcek ki, yalan məsələdir.

- Söhbətin bu qalmaqalla bağlı hissəsini qapadaq. Mənə ailənlə bağlı detallar da maraqlıdır. Onlara qarşı bu və ya digər formada təzyiq varmı? Ölkədən çıxışlarına qadağa varmı? Sizinlə görüşmək üçün nə edirlər?

- Ailəm ağır günlər yaşayıb. Bu, təkcə mənim ailəmlə bağlı deyil. Ölkədəki siyasi məhbus ailələrinin hamısı üçün bu, qüvvədədir. Mənim qardaşım Mehmanın üzərində qondarma, saxta cinayət işi olduğu üçün bu, təzyiqdır. Onun 4 ildir ölkədən çıxışına qadağa var. Valideynlərimi təzyiqlə salacaq durumdur oldu. Ananın ad günündə evə polisler tökülüşdü, axtarış apardılar. Sanki tank axtarırdılar. Axırda mamamın bloknotunu və köhnə

racaqlar, bu zaman müvəqqəti ölkədən çıxıb, sonra qayıdılar, amma bu müddətdə kənarında müqavimət hərəkətinə rəhbərlik edə bilməz. Dünya təcrübəsi bunu göstərib ki, belə nümunələr olur. Mirşahin yazırdı ki, Emin Hüseynovun Leyla Yunus, Xədicə İsmayıl qədər kişiliyi çatmadı ki, Azərbaycan həbsxanasında yaşasın. Bu, kişilik deyil. Bəlkə Mirşahin üçün populyar baxımdan türmədə yatmaq kişilik ölçüsü sayıla bilər. Amma mənim üçün hüquq müdafiəçisinin kişiliyi onun başqa şəxsləri müdafiə etməsindədir. Həbsə düşəndə çəkməsiz çəkməyi olacaqdım. Mənim məqsədim o idi ki, bir müddət özümü qorumaqla da olsa, hüquq müdafiə fəaliyyətimə davam edim. Mən səfirliyin binasından çıxan gündən hüquq müdafiəçi fəaliyyətimə bərpə etmişəm. Müəyyən çətinliklər, kommunikasiya fəaliyyətinin qüsurları var. Amma can bir qəlbə olduğum insanlar bu gün mənimlə danışmırlar. Mən əvvəl elə bildirdim ki, onlar izlənməkdən, təzyiqləndirilməkdən, təzyiqləndirilməkdən qorxduqları üçün mənimlə danışmırlar. Qardaşımı onların yanına göndərdim ki, telefonlarına filan proqramları yükləsinlər ki, onların danışğını izləyə bilməsinlər. Amma gördüm ki, başıma and içən adamlar mənim arxama danışır. Gec-tez hər şey öz yoluna düşəcək.

- Bəs orda sizə qarşı hər hansı təzyiq, təqib varmı?

- Əgər siz bu və ya digər ölkə ilə bağlı hassas məsələlərlə məşğulsuzsa, təhlükə hər zaman var. Ona görə də minimal təhlükəsizlik tədbirləri görülməlidir. Amma Avropada mənim təhlükəsizliyim əmin əllərdədir. İstər Almaniyada, istərsə İsveçrədə. Mən Azərbaycan iqtidarını, Azərbaycan diplomatlarını özümə düşmən hesab etmirəm. Bilirəm ki, bu yollarda bizə qarşı söz deyəndə hansısa təzyiqlər altında bunu edirlər. Mən Azərbaycanın patriotuyam, istəyirəm ki, ölkəmdə əmin-amanlıq olsun. İşimiz bir az gec, bir az tez effekt verə bilər.

□ **Sevinc TELMANQIZI, "Yeni Müsavat"**

"Bir ildir ki, onunla və vətəndaş cəmiyyəti üzvləri ilə danışa bilmirəm, nədənsə mənədən küsüblər. Səbəbini bilmirəm. Sanki mən bunların inəklərini zəhərləmişəm, şüşəsini sındırmışam"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

**Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi**

Qarabağ

Ermənistanda 17 iyulda silahlı dəstənin ölkə polisində məxsus post-patrol alayının binasını ələ keçirməsi ətrafında gərginlik davam edir. Sərkisyan hakimiyyətinin bir silahlı dəstəni dərhal zərərsizləşdirməməsi, vəziyyətin daha da kritikləşməsinə imkan yaratması şübhələrə səbəb olub və hətta proseslərin arxasında iqtidarin özünün dayandığı barədə ehtimallar var.

İşğalçı ölkədə baş verənləri qəzetimizə Azərbaycan-Erməni Araşdırmaları Mərkəzinin və Türkiyənin Ərciyəs Universiteti Ermənişünaslıq bölümü rəhbəri, professor Qafar Çaxmaqlı şərh etdi:

- Qafar bəy, necə bilirsiniz, İrəvanda qiyama qalxan silahlı dəstənin arxasında xalq dayanıb, Rusiya amili var, yoxsa prezidentlə münasibətlərində çat yaranan müdafiə naziri Seyran Ohanyan onlara dəstək verir deyər Sərkisyan bu dərəcədə ehtiyatlanır?

- Ermənistanda xeyli dərəcədə dövlətə təsir edə bilən və onları milli məsələlərdə iradəsinə tabe etmiş qüvvələr mövcuddur. Bu, Qarabağda özlərinin deyimi ilə "qan töküüb torpaqları azad etmiş" qüvvələrdir. "Yerkrapa" Könüllülər təşkilatı və "Sardarabat" tipli örgütlərdir. Bunlar ölkə rəhbərliyini öz dedikləri ilə oturmağa məcbur ediblər. Keçmiş prezident Robert Köçəryan bunlarla çox yaxın olub və ölkədə mülkiyyət bölüşdürülməsində onların payını verib. Sərkisyan da xələfinin qoyduğu qaydalara əməl edib. Əslində bu adamlar, yeni birinci Qarabağ müharibəsinin "qəhrəmanları" - Manvel Qriqoryan da, Jirayr Sefilyan da, Vazgen Sislyan da və digərləri də Sərkisyanın dövlət xaricində vuran əli olublar. Onların tərəfdarlarının zaman-zaman radikal çıxışları qorxulu olmayıb, hakimiyyət də, xalq da "onlar hər zaman haqlıdır" prinsipi ilə yanaşıblar. Ermənistanda hakimiyyət uğrunda qarşıdurmalar zamanı - xüsusən Levon Ter-Petrosyanın Ermənistan Milli Konqresi ilə - Sərkisyan bu qüvvələrdən istifadə edirdi və onlar da yığıncaqlarında hakimiyyəti dəstəklədiklərini bəyan edirdilər. Bütün bunlara əsaslanaraq demək olar ki, İrəvanda post-patrol xidmətinin silahlılar tərəfindən tutulması və Sefilyanın azad edilməsi tələbləri hakimiyyət üçün təhlükə arzu edən məsələ olmayıb. Nəzərə alınmalıdır ki, indiki Ermənistan müxalifəti də ən zəif zamanlarını yaşayır, Sərkisyan bundan özü üçün Dağlıq Qarabağ danışıqlarında əlavə dividend əldə etmək istəyir. Bir az da dərinə getsək görərik ki, Sefilyan və onun kimi olanlar həmişə Dağlıq Qarabağın ətrafındakı rayonların geri qaytarılması məsələsində sərt mövqə sərgiləyiblər. Sərkisyan danışıqlar prosesi ərəfəsində onları zərərsizləşdirə bilsəydi, onu isə çox asanlıqla etmək olardı, bunu etməmişsə, demək, məsələ bir az oyuna bənzəyir. Bu silahlı qüvvələrin "di-

rənisi" narazı qüvvələri hərəketə keçirib. Rusiya özü də Sərkisyanla, Ermənistanla bağlı apardığı siyasətdə korrektor etmək üçün imkan əldə edib. Hadisələrin gedişində bu, daha qabarıq üzə çıxacaq. Putin hələ bu işə müdaxilə etmir.

- Bəzi müşahidəçilər hesab edir ki, Ermənistanda Azərbaycanın daxili qarşıdurmaları hesabına torpaqlarını itirdiyi 90-cı illərin ab-havası var və bu fürsət Qarabağın geri qaytarılması üçün şans yaradır. Siz indiki durumun ən azı Dağlıq Qarabağ ətrafındakı ərazilərin hərbi əməliyyatlarla geri qaytarılması üçün fürsət hesab edirsinizmi?

- Azərbaycanda bəzi siyasi dairələrə işləyən adamları çıxmaq şərtilə, xalq içərisində bir nəfər də tapa bilməyiniz ki, Dağlıq Qarabağın Ermənistanla verilməsinə, onun itirilməsinə razılaşsın. 4 günlük aprel savaşı da göstərdi ki, Azərbaycan Dağlıq Qarabağı, torpaqlarını azad etməkdə qərarlıdır və bunu gec-tez edəcək. Bunu da Ermənistanda yaxşı bilirlər. Dediniz müşahidəçilər də gördülər ki, torpaqların işğalından iki onillikdən çox keçsə də, - bu, 100 il də ola bilər - Azərbaycan xalqı haqqını kiməsə güzəştə getməyəcək. Ermənistanda bu narahatlıq dediyimiz həmin qüvvələrin kürkünə birə salıb. Baxın, İrəvanda bu olayların səbəbini araşdırın politoloqlar o qənaətə gəlirlər ki, Ermənistan Qarabağ danışıqlarında əvvəlki mövqeyində qala bilməz. Azərbaycan Dağlıq Qarabağ ətrafındakı torpaqlarımızı geri qaytarmaq üçün iki dəfə şans əldən verib. Bu şans həm də Rusiyanın başının qarışıq olan vaxtlarında olub. Rusiya Ukrayna və Suriyada bataqlığa girəndə Azərbaycan antiterror əməliyyatlarını başlaya bilərdi, məqamı əldən verdik. Bəli, bu məqam indi yarana bilər, biz bu fürsəti dəyərləndirməliyik. Ermənilər Dağlıq Qarabağı hansı şəraitdə işğal ediblər? 90-cı illərin əvvəllərində Azərbaycanda yaranmış siyasi və hərbi qarışıqlıq zamanı. Biz niyə bunu etməyə?

- Daha çox səslənən ehtimallardan biri budur ki, erməni hakimiyyəti Rusiyanın vasitçiliyi ilə intensivləşən danışıqlarda güzəştlərdən qaçmaq üçün hiyləyə əl atıb və ölkədə "xalq etirazından" yararlanmaq istəyir. Bu, belədirmi?

- Bu, ehtimal deyil, reallıqdır. Nə zaman bu məsələ həll edilməyə yaxın olub, Ermənistan bir hoqqa çıxarır. Ter-Pet-

"Qarabağ məsələsini yeni savaşa həll edəcək, hazır olmalıyıq!"

Qafar Çaxmaqlı: "Qarabağ ermənilərini özümüzlə tərəf çəkə bilməyəcəyik"

"Minsk Qrupu referendum adı ilə Dağlıq Qarabağı birdəfəlik Azərbaycandan qoparmaq istəyir"

rosyanın istefaya göndərilməsi zamanında da belə oldu, İstanbul Sammiti ərəfəsində, 1999-cu ilin 27 oktyabrında parlament gülləboran edildi. Digər illərdə də bənzər hadisələr oldu. Hamısında da Moskvanın barmağı var. İndi belə təsəvvür yaradılır ki, "biz Azərbaycanın torpaqlarını geri vermək istəyirik, amma xalq etiraz edir". Erməni diasporunun tutumu da bu məsələdə ehtiyat variant kimi saxlanılır. Nədən "bu məsələdə Rusiyanın əli var" deyirik? Ona görə ki, Rusiyaya bu münaqişə lazımdır, on azından istənilən vaxt Azərbaycanın daxili işlərinə qarışması üçün.

- Bir müddət öncə Sərkisyan iddia etdi ki, bütün dünyaya yığılsa, Qarabağ ermənilərini Azərbaycanla birlikdə yaşamağa inandırma bilməz. Yəni ki, siz müəyyən araşdırmalar aparırımsız, Qarabağ ermənilərinin və Ermənistandakı

əhalinin hazırkı durumunda Qarabağla bağlı münasibətlərdə hansısa dəyişiklik varmı? Xüsusilə aprel itkiləri erməni əhalisinin münasibətini dəyişibmi, yoxsa radikal o vqat yənə də üstünlük təşkil edir?

- Birmənalı şəkildə bilinməlidir ki, Ermənistanda Dağlıq Qarabağın hər hansı statusla Azərbaycanın tərkibində qalması fikri qəbul olunmur. Bütün dünya erməniliyi də bunun mümkün olmadığını deyir. Dağlıq Qarabağ erməniləri də bu fikri yaxın qoymurlar. Biz nə qədər təbliğat aparsaq da, bundan bir şey çıxmıyacaq. Bir politoloq o zaman yazmışdı ki, gəlin, bizim vətəndaşımız olan ermənilərə neft pullarından yardım edək, kassaya onların adına pul qoyaq. Cəfəng fikirdir və o zaman ona cavab vermişdim ki, erməni həmin pulları alıb yeyəcək, amma heç bir fikir dəyi-

"Biz də Sərkisyanın o sözüne qarşılıq olaraq bunu deməliyik: bütün dünya yığılssa, Dağlıq Qarabağı Azərbaycanın əlindən ala bilməz!"

şikliyi olamayacaq, əksinə, bu ideyanı verən adamı "nadan" adlandıracaq. İndi də özümüzlə ermənilərini özümüzlə tərəf çəkə bilməyəcəyik. Bu erməni toplumu Ermənistandakından daha şovinistdir. Baş verən hadisələr, Azərbaycanın durumu Ermənistanda heç bir fikir dəyişikliyinə səbəb olmur. Əksinə, erməni təbliğat maşını bizə daha çox nifrət toxumu səpməkdə davam edir. Ermənistanın hərbi cinayətkar rejimi əlində imkan olsa, Azərbaycana daha çox zərbə endirməyə çalışır. Aprel döyüşləri zamanı səslənən hədələri yada salın. Ermənilərlə birlikdə yaşamaq mexanizmi yoxdur, danışıqlar prosesinə əngəl olan mövzulardan biri də budur. Hər şey belə həll olunmalıdır: səninki sənə, məninki mənə. Bu qənaət erməni radikalizminin gətirdiyi sonucdur. Siyasətimizi də, hazırlığımızı da bu istiqamətdə aparmalıyıq. Qarabağ ərazisində istənilən zaman antiterror əməliyyatları başlasın, Azərbaycanın əlindən ala bilməz!

- Bir sıra Rusiya ekspertləri onların sırasında Putinə yaxın olanlar da var idi - ən azı 5 rayonun ilin axırına qədər geri qaytarılacağını deyirdi-

lər. Ancaq payızda hərbi əməliyyatların bərpa olunacağını deyənlər, Azərbaycanın antiterror əməliyyatlarına başlamasını təklif edənlər də var. Erməni politoloqların da fərqli fikirləri diqqət çəkir. Siz qarşıdakı aylarda nələri gözləyirsiniz? Nə baş verəcək?

- Bilirsiniz ki, ATƏT-in Minsk Qrupu və danışıqlar prosesini aparmağı həvalə etdiyimiz həmsədr ölkələr - Rusiya, Fransa və ABŞ problemin mərhələli həll prinsipi üzərində dayanıblar. Guya ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü prinsipləri çərçivəsində həll edəcəklər. Eyni zamanda "burada yaşayan əhalinin öz müqəddəratını təyinetmə haqqını" da ortaya

atıblar. Bu iki prinsip bir-birinə zidd prinsiplərdir. "Mərhələli həll" dedikləri proses zamanı ilk olaraq işğal olunmuş 5 Azərbaycan rayonu azad edilir. Bunlar Ağdam, Füzuli, Qubadlı, Zəngilan və Cəbrayıldır. Kəlbəcər və Laçın sonrakı mərhələyə saxlanılıb. Ona qədərse Dağlıq Qarabağın statusu müəyyən olunur, qaçqınlar geri qaytarılır. Və burada Dağlıq Qarabağın statusunu müəyyən etmək üçün bir plebissit keçirilməsi nəzərdə tutulur. Minsk Qrupu bu yolla Dağlıq Qarabağı birdəfəlik Azərbaycandan qoparmaq istəyir. Dağlıq Qarabağ ərazisinə döncək qaçqınların 15 faizdən yuxarı olmayacağını uşağ da bilir. O zaman bu plebissitin nəticələri əvvəlcədən ermənilərin xeyrinə olacağını bilməyə nə var? O halda 85 faizlə Dağlıq Qarabağ müstəqilləşir! Kəlbəcər və Laçının taleyi, buraya sülhməramlı orduların yerləşdirilməsi və başqa məsələlər Azərbaycana yaxşı heç nə vəd etmir. Mən bu fikirdəyəm ki, bunlar Qarabağ məsələsini həll etməyəcək. Qarabağ məsələsini başlanacaq yeni savaşa həll edəcək. Buna hazır olmalıyıq. Dünyada gedən qarışıq proseslərin fonunda düzgün nəticə çıxarmaqla bu proseslərə yön vermə bəlik. Hər kəs bir proqnoz verə bilər. Amma hər an da savaşa başlaya bilər. Azərbaycan torpaqlarını azad etməkdə qərarlı olmalıdır.

Ilin yeddi ayı ərzində ölkə iqtisadiyyatında baş verən proseslər gələcəklə bağlı təhlükədən xəbər verir. Ekspertlər bildirlər ki, mənfi proseslər daha çox ötən il baş verən iki devalvasiyanın nəticəsi olaraq meydana çıxıb. Hökumətin atdığı addımlar isə böhranı önləmək üçün yetərli deyil.

Bildirilir ki, bank sektorundakı problemləri hökumət və Mərkəzi Bank sadəcə ertələməklə məşğuldur. Üstəlik, manatın yenə kəskin ucuzlaşma ehtimalları qalır. Bank sisteminde isə çökme müşahidə olunur ki, nəticədə daha bir neçə bankın bağlanacağı gözlənilir.

Ekspert Natiq Cəfəri bildirdi ki, ilin əvvəlindən bəri keçən dövrdə iqtisadi çətinlik və iqtisadi problemlərin dərinləşməsinə görə: "Ticarət dövriyyəsinin azalması, xarici ticarət dövriyyəsində ciddi saldo yaranması, ölkədə tikinti sektorunda, avtomobil satışında, bir çox sahələrdə ciddi azalmaların olması rəsmi rəqəmlərdə də özünü təsdiq etdi. İnflyasiya ikirəqəmli həddə çatıb. Ölkədə ticarət dövriyyəsində olan problemlərin artması bu sahədə çalışan on minlərlə insana da təsir göstərib. Onların gəlirləri azalıb, ya iş yerləri qapadılb. Bütün sahələrdə az və ya çox formada iqtisadi problemlərin, çətinliklərin olduğunu görürük. Amma əsas rəsmi rəqəmlərə istinad etsək belə, inflasiyanın ikirəqəmli olması, xarici ticarət dövriyyəsinin azalması, idxalda disbalansın yaranması kimi məsələlər diqqət çəkir. Bütün bunlar onu sübut edir ki, ölkədəki iqtisadi problemlər bu ilin əvvəlindəki aylarda həll edilmək əvəzinə, daha da dərinləşib. Yaxın gələcəkdə daha ciddi problemlərlə qarşılaşa bilərik. Çünki həm də manatın ucuzlaşma prosesi yenidən sürətlənib. Bu da həm xarici ticarət dövriyyəsinə təsir göstərəcək, həm qiymət artımına təsir edəcək. Ölkədə bu aylar ərzində kommunal təsərrüfatda həm suyun, həm işığın qiyməti artıb. Bu da çox ciddi göstəricilərdən biridir, qiymət artımına ciddi şəkildə təsir göstərir. Bundan başqa, ərzaq məhsullarının və digər sahələrdə də qiymət artımını müşahidə edirik. Bu da bu aylar ərzində heç bir ciddi irəliləyişin olmamasını, ciddi struktur islahatlarının keçirilmədiyini sübut edir".

Ekspert Əkrəm Həsənov isə qeyd etdi ki, yeddi ayda ölkə banklarının durumu xeyli dərəcədə pisləşib: "Yeddi ay ərzində

Iqtisadçılar ilin yeddi ayının yekununu dəyərləndirdilər

Ekspertlərə görə, milli valyutaya təhlükə qalır, bank sistemi isə böhran içindədir...

prinsipçə, bank sisteminin ən böyük dəyişikliyi on bankın bağlanmasıdır. Ölkədə 43 bank var idi, indi 33 bank qalıb. Eyni zamanda, "Bank Standart" da bağlanmalı olan bank idi, sadəcə, orada əmanətlərin çox olması qərarı də-

yişirdi. Bankda 600 milyondan çox əmanət olduğuna görə, bankı bağlamaqdan çəkindilər və onu sağlamağa üstünlük verdilər. Digər banklarda da vəziyyətin acınacaqlı olması haqqında məlumatlar var. Beynəlxalq rey-

ting agentlikləri bankların böyük hissəsinin reytingini azaltdılar. İndi də bir neçə bankın bağlanacağı haqqında söhbətlər var. Bu, bankların ağır vəziyyətdə olmasından xəbər verir. Həmin reyting agentlikləri həm də banklarda ümumən problemlə kreditlərin, borcların bankların dediklərindən bir neçə dəfə çox olduğunu bildirdilər. Bu da bankların qeyri-şəffaf olmasından xəbər verir. Bu, banklarda olan vəziyyətdir".

Bank nəzarətindən də danışan Ə.Həsənov bildirdi ki, əhəmiyyətli hadisə bank nəzarəti səlahiyyətinin Mərkəzi Bankdan alınmasıdır. Mərkəzi Bankdan alınmış Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasına verilməsi oldu: "Dörd aydan çoxdur ki, bu səlahiyyəti Palata həyata keçirir. Amma burada da elə bir uğur yoxdur. Hələlik təəssüf ki, Palatanın özü tam formalaşmayıb, onun idarəetmə

O, həmçinin dedi ki, əsas məsələ milli valyutanın taleyidir ki, ilin yeddi ayında onun vəziyyəti yaxşı olmayıb: "Manat prinsipçə ili ucuzlaşma ilə başladı. Ötən ilin sonunda olan devalvasiyadan sonra bu ilin əvvəlində manat daha da ucuzlaşdı, 1,60-a yaxınlaşdı. Sonra amma vəziyyət bir az sabitləşdi. Mərkəzi Bank süni şəkildə milli valyutanın çəkisini azaldaraq son iki ayda hətta 1,50-yə kimi azalda bildi. Bəzilərində yanlış təəssürat yaranmışdı ki, guya problem çözüldü. Amma son həftələr ölkənin bütün aparıcı iqtisadçı ekspertləri fikrini tam təsdiqlədi ki, manat yenə də ucuzlaşır. Yeni artıq devalvasiya gedir. Növbəti kəskin devalvasiya gözləntiləri də artıb. Bütün bu dediklərimiz cəmləşək, onu şahidiyik ki, ölkənin həm pul siyasətinin həyata keçirən Mərkəzi Bankı, həm bank nəzarətini həyata keçirən

Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası bu gün uğursuz fəaliyyət göstərir. Bu da onunla bağlıdır ki, köhnədənqalma amirlik sistemine uyğun metodlardan istifadə edirlər. Bazar iqtisadiyyatına xas olan metodlardan istifadə etmirlər, səlahiyyətlərini düzgün həyata keçirmirlər. Amma eyni zamanda, təbii ki, biz onu da görürük ki, banklarda da vəziyyət prinsipçə, pisdür. Qeyri-şəffaflıqla, korrupsiya və sair, düzgün idarəetmənin olmaması bank sisteminin vəziyyətini daha da ağırlaşdırır. Güman edirəm ki, qalan beş ay ərzində vəziyyət daha da pisləşəcək".

Ekspertlər ötən yeddi ayın yadda qalan iqtisadi olayları kimi həmçinin özəlləşdirmə barədə anonsu da qeyd ediblər. Yanvar-fevral aylarında Azərbaycanda özəlləşmənin olacağı haqqında müxtəlif rəsmilər tərəfindən verilən bəyanatlar reallığa çevrilmədi, əksinə, yeni dövlət idarələrinin yaradılmasına başlandı.

Ekspert Fikrət Yusifov isə musavat.com-a açıqlamasında qeyd etdi ki, ilin ikinci yarısında iqtisadiyyatın bir qədər sabitləşməsi və azalma meyillərinin minimuma enməsi gözlənilir. Onun sözlərinə görə, neftin qiymətlərinin kəskin azalması səbəbindən neft ölkəsi olaraq ölkəmizin iqtisadiyyatı və onun maliyyə sistemi kifayət qədər ciddi problemlərlə üzləşib: "Ötən il ərzində manatın iki kəskin devalvasiyası praktik olaraq onun iki dəfə ucuzlaşmasına gətirib çıxardı. Nəticədə bank sektoru sürətlə dollarlaşma məngənəsinə düşdü. İlk öncə dollarlaşma səviyyəsinin optimal həddə endirə biləcək düşünülmüş bir maliyyə siyasətinin aparılması zəruridir. Bu siyasət nəticə etibarilə milli valyutaya olan inamın bərpa olunmasına gətirib çıxarmalıdır". O, həmçinin qeyd etdi ki, bu gün ölkənin bank sisteminin ciddi islahatlara ehtiyacı var: "Dövlət başçısı son aylarda keçirilən toplantılarda ölkədə sağlamlıq bank sektorunun formalaşdırılmasını zəruriliyini xüsusi vurğulayıb və bununla bağlı bank sisteminin qarşısında ciddi tələblər qoyub. Sağlamlıq bank sistemi olmadan ölkə iqtisadiyyatının normal inkişafı da mümkün deyil. Bu səbəbdən də cari ilin ikinci yarısında Mərkəzi Bank və Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası ölkənin bank sektorunun sağlamlaşdırılması istiqamətində kardinal tədbirlərin görülməsini təmin etməlidirlər".

□ Rəy RƏFİYEVA

Yanan "Maşın bazarı"nda yeni tikilən obyektləri sökdülər

İcra Hakimiyyəti nümayəndələri tikintini qanunsuz sayıblar; yer sahibləri çıxılmaz durumda...

Nizami rayonda, "maşın bazarı" kimi tanınan ərazidə baş verən yanğından artıq bir aydan çox vaxt keçir. Hadisə zamanı 40-a yaxın mağaza yanıb, sahibkarlara külli miqdarda zərər dəymişdi. Yanğının sürətlə yayılması nəticəsində ehtiyat hissələri mağazalarındakı mallar tamamilə yanaraq kül olmuşdu.

Baş verən hadisələrdən sonra yanğının qəsdən törəldiyini düşüncələr oldu. Bunun səbəbi öncədən bazarın köçürülməsi ilə bağlı xəbərlərin yayılması idi. Lakin bazardakı satıcılar buna etirazlarını bildirib, sökülməyə qarşı çıxmışdılar.

Yanan mağazaların sahibləri onlara dəyən ziyanın bazar rəhbərliyi tərəfindən ödənilməsinə tələb etsələr də, bu, heç bir nəticə verməyib. Bazaradakı şəraitsizlik və təhlükəsizlik tədbirlərinin aşağı səviyyədə olduğu üçün yanğında bazar müdiri Rəsim Salmanov günahlandırılır.

Zərərçəkənlərin sığortalırların olmaması isə onları çıxılmaz hala salıb. Onların sözlərinə görə, hökumət hər sahibkara 20 min manat kompensasiya ödəyəcək. Ümidləri yalnız ona qalıb.

Bütün bu hadisələrdən sonra bazar müdiri sahibkarlarla görüşüb və onlara bazarı yenidən təmir etdirib, təhvil verəcəyinə dair söz verib. Zərərçəkən-

lərin dediyinə görə, güzeşt olaraq bazar rəhbərliyi obyektləri bərpa edib sahibkarlara verdikdən sonra 4 aylıq icarə haqqını almayacaq. Lakin zərərçəkənlər bununla razılaşmayıb. Onlar yanğında dəyən on minlərlə manat məbləğində maddi zərərin bu cür kompensasiya olunmasına etiraz ediblər.

Bazarın hazırkı durumunu öyrənmək üçün yenidən adıçə-

kilən əraziyə baş çəkib obyekt sahibləri ilə həmsöhbət olduq.

Qeyd edək ki, "Maşın bazarı" həmişəki qaydada fəaliyyət göstərir. Yanan mağazaların sahibləri isə bazarda gözə dəymir. Lakin bəzi sahibkarlar kiçik piştaxtalar götürərək az miqdarda mal satır, gündəlik çörək-pulu qazanırlar. Yanan obyektlərin yerində isə kifayət qədər tikinti-təmir işləri aparılıb.

Lakin hörgü işləri yekunlaşanda tikinti sökülüb. Sökülmənin səbəbini öyrənmək üçün satıcıların fikirlərini öyrəndik.

Adının çəkilməsini istəməyən ticarətçi tikintinin Xətai Rayon İcra Hakimiyyəti tərəfindən uçuurduğunu dedi: "Bazar müdiri söz verdiyi kimi, yanan mağazaların yerində yeni daşdan mağazalar tikdirməyə başladı. Tikinti işlərinin yekununda Xə-

tai Rayon İcra Hakimiyyəti nümayəndələri gələrək tikintinin qanunsuz aparıldığını bildirdi. Bəhanələri ondan ibarət oldu ki, tikintinin sənədləri yoxdur və standartlara cavab vermir. Bu mağazalar əvvəlki dəmir konstruksiyadan quraşdırılmış mağazalardan fəqlərle yaxşı idi. Ancaq icra nümayəndələri müxtəlif bəhanələrlə tikintini dayandırdılar. Bu gün eşitdik ki, sabahdan tikinti işləri yenidən başlamladı. Sökülənlər bərpa olunacaq. Kompensasiyalara gəlincə isə sahibkarların ümidləri hökumətdən alacaqları vəsaitə qalıb".

Əlavə edək ki, mətbuatda yer alan iddialarda Rayon İcra Hakimiyyətinin bazarı köçürmək istəməsi və bu məqsədlə bazarın qəsdən yandırılma biləcəyi ehtimal edilir. Satıcılar isə deyirlər ki, hətta İcra Hakimiyyətinin nümayəndələri bazar rəhbərliyinə yanmış mağazaları bərpa etdirməyə də imkan vermir.

Qarşı tərəfin də mövqeyini işıqlandırməyə hazırıq.

□ Məğrur Mərd
Fotolar müəllifindir

Artıq abituriyentlər ixtisas seçiminə başlayıb və ixtisas seçimi avqustun 10-dək davam edəcək. Abiturientlər qəbul olmaq istədikləri ixtisasları seçib onların kodlarını <https://eservices.tqdk.gov.az/erizebak/ixtisas1/?frm=egov1> internet ünvanında yerləşən "Abituriyentin elektron ixtisas seçimi ərizəsi" nə daxil edib təsdiq etməlidir. Onlar ali təhsil müəssisələrinin imtahan verdiyi ixtisas qrupuna aid olan 15-dək ixtisas kodunu qeyd edə bilərlər.

Qəbul imtahanlarında I, II, III, IV ixtisas qruplarından hər hansı biri üzrə və V ixtisas qrupu üzrə iştirak edən abituriyentlər TQDK-nın müəyyən etdiyi tələbləri ödədikləri halda, imtahanda iştirak etdikləri hər iki qrupun ixtisaslarını seçə bilərlər. 2016/2017-ci tədris ili üçün I, II, III və IV ixtisas qruplarının müsabiqəsində (ixtisas seçimində) ümumi balı 200-dən, hər bir imtahan fənni üzrə ayrılıqda topladığı nisbi balı 10-dan az olmayan abituriyentlər iştirak edə bilər. Ümumi balı 350 və daha çox olan abituriyentlərin müsabiqəyə buraxılmaları üçün onların fənlər üzrə cavablarının nisbi bal məhdudiyyəti tətbiq olunmur.

Dövlət sifarişi əsasında ayrılmış yerlərin ixtisas seçimində

ümumi balı 250-dən və hər bir imtahan fənni üzrə ayrılıqda topladığı nisbi balı 10-dan az olmayan abituriyentlər iştirak edə bilərlər. Bu il I-IV qruplar üzrə keçirilən qəbul imtahanlarında 78545 abituriyent iştirak edib və onlardan 34385-i 200 və daha yuxarı bal toplayaraq müsabiqədə iştirak etmək imkanı qazanıb. İmtahanalarda iştirak edən abituriyentlərin qruplar üzrə sayı I ixtisas qrupu üzrə 31 397, II ixtisas qrupu üzrə 22 135, III ixtisas qrupu üzrə 19 673, IV ixtisas qrupu üzrə 5 340 nəfər olub. Ötən illərlə müqayisədə qəbul imtahanlarında iştirak edən abituriyentlərin sayı azalsa da, 200-dən artıq bal toplayan abituriyentlərin mütləq sayı artıb. 2016-2017-ci tədris ili üçün qəbul imtahanlarının nəti-

Qəbul imtahanları bitdi - yekun nə deyir?

Mələhət Mürşüdlü: "Ötən illə müqayisədə həm irəli, həm də geri getmişik"

Mələhət Mürşüdlü

cələrində müsbət dinamika müşahidə edilir. Belə ki, bu il qəbul imtahanlarında 200-dən yuxarı bal toplayanların sayı 34 385 nəfər (43,8%) təşkil edib ki, bu da ötən illə müqayisədə 3,8%, 2014-ci ildəki göstəricidən 9,1% artıqdır. 2015-ci ildə 200-dən yuxarı bal toplayanların sayı 33 198 nəfər (40%),

2014-cü ildə isə 32 159 nəfər (34,7%) təşkil edib. V ixtisas qrupunda qabiliyyət imtahanı üzrə yekun nəticəsi və test imtahanında topladığı ümumi balı TQDK tərəfindən müəyyən edilmiş tələblərə uyğun olanlar ixtisas seçimində iştirak edə bələcəklər.

Qeyd edək ki, bir sıra ixtisasların ixtisas qrupu da dəyişdirilib. Belə ki, "Keçid balları" jurnalında "Geodeziya və xəritəçilik mühəndisliyi" və "Yer quruluşu, torpaq və şəhər kadastro" ixtisasları II qrup üzrə yazılarsa da, bu ixtisaslar "Abituriyent" jurnalının 4-cü sayında II ixtisas qrupundan çıxarılar, I ixtisas qrupa keçirilib. Xatırladaq ki, keçid balları ixtisas seçimi yekunlaşdıqdan sonra müəyyən ediləcək. TQDK-nın məlumatına görə keçid balının formalaşmasına 3 əsas amil - abi-

turiyentlərin sayı, imtahan nəticəsi və plan yerlərinin sayı təsir edir. Ona görə də keçid balları hər il dəyişərək fərqli olur.

Ixtisas seçimi yekunlaşdıqdan sonra isə boş qalan yerlər müəyyənləşdiriləcək və boş qalan yerlərə ixtisas seçimi başlanacaq. Ümumiyyətlə, nəticələrə baxdıqda bir çox ixtisas yerlərinin boş qalacağını demək olar.

Azad Müəllimlər Cəmiyyətinin sədri, təhsil eksperti Mələhət Mürşüdlü ötən illə müqayisədə həm irəli, həm də geri getdiyimizi dedi: "Nəticələr göstərir ki, ötən illə müqayisədə 700 bal toplamış abituriyentlərin sayına görə irəli getmişik. Ancaq bütövlükdə götürəndə deməzdim ki, bu il müvəffəqiyyətlər daha çox oldu. Orta məktəblərdə problemlər qaldıqca bu irəliləmələrdə müsbət nəticəni həmin

dəqiqə verməyəcək. Çünki təhsil şüurla bağlı bir məsələdir. Problemlərin kökü orta məktəblərdən başlayır. Bütün qruplar üzrə müəyyən edilmiş baldan aşağı bal toplamış abituriyentlərin sayı daha çoxdur. Bu da demək olar ki, keçən ilki rəqəmlərlə üst üstə gəlir. Buna görə də mən deyirdim ki, ümumi nəticəyə gələndə yüksək bal toplayanlar baxımından bir istiqamətdə irəli getmişik. Digər istiqamətdə aşağı bal toplayanlar baxımından isə keçən illə müqayisədə geridəyik. Ixtisas seçimi yekunlaşdıqdan sonra çoxlu boş yerlər qalacaq. Boş yerlərə də əlavə qəbullaşdırılması gözlənilir. Düşünürəm ki, əlavə qəbula ehtiyac yoxdur. Azərbaycanın bir əmək bazarı var. Baxmaq lazımdır hansı ixtisaslara daha çox ehtiyac varsa, o ixtisaslar üzrə əlavə qəbul keçirmək lazımdır. Yoxsa bütün fakültələr, bölmələr üzrə əlavə qəbula düşünürəm ki, ehtiyac yoxdur. Çünki buna həm külli miqdarda vəsait gedir - baxmayaraq ki, bu təhsillər ödənişlidir, amma yenə də savadsız kadr bazarının əmələ gəlməsinə səbəb olur. Bu baxımdan fikrimcə, əlavə qəbullaşdırma üzrə aparılmalıdır ki, o ixtisaslara bu gün Azərbaycanın əmək bazarının böyük tələbat olsun".

□ Günel MANAFLI

Küləkli yay dənizkənarı ticarəti öldürüb - icarədarlar qan ağlayır

Bu il yay mövsümünün daha çox küləkli və buludlu keçməsi dəniz kənarlarında obyektləri olanları çətin vəziyyətdə qoyub. Mövsümi sahibkarlıqla məşğul olanlar icarə haqlarını əvvəlcədən ödədiklərindən indi nəinki qazanc əldə edə bilmədiklərini, hətta xərclədikləri məbləği çıxara bilmədiklərini deyirlər. Ən çox şikayətlənənlər isə icarəyə obyekt götürənlərdir.

Sahibkarların böyük dərindən çevrilən Bakı küləyi və buludlu hava ötən həftəsonu da davam etdi. Üz tutduğumuz dənizkənarı ticarət obyektlərindən birini işlədən sahibkarla bu mövsüm necə qazanc əldə bilmədiklərini və havaların qeyri-sabit keçməsi nəticəsində qarşılaşdıqları problemlərlə bağlı söhbət etdik.

Bilgen qəsbəsində dəniz kənarında ticarət obyektini icarəyə götürən Rizman Məmmədov deyir ki, mövsümi iş hər zaman riskli olur. Ancaq bu yay mövsümü gözləniləndən də çətin olub. "Sezonluq obyektlərin əksəriyyətində, bəlkə də hamısında icarə haqqını əvvəlcədən ödəyirsən. Yeni aylıq icarə haqqı yox, bütövlükdə yay mövsümü üçün nəzərdə tutulan məbləği ödəməlisən. Artıq bu, uzun

"Qulağımız hava proqnozunda qalıb" deyən sahibkarların son ümidi avqusta qalıb

illərdir ki, belə davam edir. Biz də bu obyekt götürəndə əvvəlcədən icarə haqqını ödəmişik" deyən sahibkar xərclədikləri əlavə məbləği də xatırladaraq deyir ki, bu mövsüm hələ ki, xeyir əldə edə bilməyiblər.

Dənizkənarı obyektlərin mövsümlük icarə haqqının 8-15 min manat arasında dəyişdiyini deyən R.Məmmədov bu məbləğə hansı obyektlərin icarəyə verildiyini belə izah edir: "8-10 min manatlıq obyektlər deyəndə kiminsə ağılına restoran kimi bir yer gəlməsin. Sadəcə, dənizin kənarında, qumluq ərazi, həsirlə və ya daşla örtülmüş ərazilərdir. Kiçik mətbəxi və barı olur. Obyektlər əsasən bundan ibarət olur. Bu məbləğə hər şey daxildir. Sadələdiqlərindən əlavə, qalan nə lazım olarsa, özünü qarşılamalısınız. Əksər obyektlərdə qab-qacaq belə olmur. Bunu da icarəyə götürən şəxs özü qarşılayır. Stol və stullara da cavabdehlik daşıyarsan. Sınan, itən bütün əşyalar icarədar cavabdeh olur. Daha yüksək qiymətə icarəyə verilən obyektlərin şəraiti isə təbii ki, yaxşı olur".

R.Məmmədovun sözlərinə görə, bütün bunlar "dəniz kənarında qiymətlər çox bahadır" söz-söhbətinin yaranmasına səbəb olur: "Icarə haqqı çox baha olur. Üstəlik, digər xərcləri də nəzərə alanda sahibkar da istəyir ki, nəsə qazansın. Bütün bunlara havaların küləkli və yağışlı keçməsinə də əlavə edəndə vəziyyət çətinləşir. 8-10 min manat çoxdur. Bu məbləği çıxarmağa, özün üçün də qazanc əldə etməyə çalışanda da qiymətləri məcburi şəkildə baha etməlisən. Məsələn, burada tikə kababın bir şiši 5-6 manat olanda müştəri deyir ki, bəs filan yerdə

4 manatdır. Axı, həmin filan yerdə icarə haqqı buradakı kimi deyil. Həm də burada qiymətlərin bir az da baha olması hava ilə bağlıdır. Sahibkar düşünür ki, sabah havanın necə olacağına etibar yoxdur, heç olmasa bu gün baha satıb nəsə qazanım".

Artıq iyul ayının başa çatmasını təəssüflə qeyd edən sahibkar deyir ki, ümidləri son olaraq avqust ayına qalıb. Geridə qalan müddət ərzində qazandıqları ilə yalnız icarə haqqını ödəyə bildiklərini söyləyən R.Məmmədov mövsümlük icarəyə verilən yerlərin sahiblərinin belə halda güzəşt etmədik-

lərini bildirir: "Burada heç bir güzəştəndə söhbət gedə bilməz. Pulu nədir razılaşıb, əvvəlcədən ödəyirsən. Obyekt sahibi də deyir ki, "çox qazansan da sənindir, az qazansan da". İndi nəvə şikayət etsən ki, bəs işləyə bilməmişik. Adama cavab verirlər ki, guya çox qazananda mənə çox verirdin?"

Əsasən müştəri bolluğunun həftə sonları müşahidə olunduğunu deyən sahibkar bu mövsüm havaların küləkli və yağışlı günlərinin məhz şənbe və bazara təsadüf etməsindən təəssüflə danışıq: "Həftə içi işlər o qədər də yaxşı olmur. Düzdür, hava yaxşı olanda həftə içi də iş olur. Ancaq neçə illədir bu sahədə çalışdığımızdan bilirik ki, əsasən pul xərcləyən müştərilər həftə sonları istirahətə gəlir. Onlar həftə içi işləyib, həftə sonu dəniz kənarına üz tuturlar. Elə əsas pul xərcləyən təbəqə də onlardır. Ancaq bu il küləkli və yağışlı havalər elə həftə sonları müşahidə olundu. Ötən şənbe də belə oldu. Səhərdən günortaya qədər hava çox isti və günəşli oldu. Ancaq axşam saat 7-dən sonra hava birdən-birə dəyişdi. Əsasən həftə sonu axşam saat 11-12-yə qədər müştəri olurdu. Ancaq 8-9 arası camaat getməyə başladı.

Gözümüz, qulağımız hava proqnozlarında qalıb. Bu mövsümlük ticarətlə məşğul olan hər kəs üçün belədir. Səhər yuxudan oyananda pəncərədən boyulan havaya baxırsan, hava proqnozunu dinləyirsən".

Qeyd edək ki, hava şəraitinin yay mövsümündə gözləniləndən fərqli keçməsi ölkəyə gələn tursitlərin sayına da öz təsirini göstərməmiş deyil. Turizm sahəsi üzrə ekspert Çingiz İsmayilov deyir ki, turist hər hansı bir ölkəyə səfər edəndə internet üzərindən həmin ölkədə müvafiq günlərdə havanın necə keçəcəyini öyrənir: "Əgər hava şəraiti onu qane edirsə gəlir, etmirsə, gəlmir. Bəzən turist ölkəyə araşdırmadan gəlir, düşünür ki, yaydırsa, bütün ölkələrdə isti olacaq, o zaman turizm mərkəzləri onların istirahətini təmin etməlidir. Hər kəs bilir ki, Bakı küləklər şəhəridir. Buraya gələn adamlar da həftəlik, aylıq məlumat əldə edir. İnternetdə dünyanın istənilən ölkəsi üzrə hava xəritəsi var. Həmin saytlara girib baxa bilər ki, məsələn, ayın 20-27-si arası Bakıda olacaq, həmin günlərdə hava necə keçəcək? Normal turist bunlarla maraqlanmalıdır".

□ İ.MURADOV
Fotolar müəllifindir

Avtomobil bazarında canlanma yaranıb

İkinci el avtomobillər nisbətən bahalaşıb; köhnə "Mercedes"lər isə ucuzlaşıb

Manatın ilk devalvasiyasından sonra avtomobil bazarında durğunluq yarandı, qiymətlər ucuzlaşdı. İkinci devalvasiyadan sonra da bir neçə ay analogi vəziyyət hökm sürürdü. İndi isə durum fərqlidir.

Həmin günlərdə avtomobil satışı ilə məşğul olanlar qorxuya düşüb, tez bir zamanda maşınlarını satmaq üçün qiyməti mümkün qədər aşağı salmışdılar. Alıcılar isə vəziyyətin necə olacağını bilmədikləri üçün bazara yaxın durmurdular.

Hazırda isə avtomobil bazarında həmin durğunluq yoxdur. Alıcılıq qabiliyyəti yüksəlib. Bu da bazara canlanma gətirib. May ayının sonlarından etibarən ölkənin avtomobil bazarlarında bahalaşma müşahidə olunur. Bahalaşma əsasən ikinci el avtomobillərdə özünü büruzə verir.

Badamdardakı maşın bazarına baş çəkən musavir.az-un məqaləsində, ikinci el avtomobillərin qiymətində, ilin əvvəli ilə müqayisədə 1000-2000 manat arası qiymət artımı olduğunu öyrənib.

Bazara maşın gətirən vətəndaşları burada ilk olaraq alverçilər qarşılayır. Qarıda onlara əl işarəsi edib, saxlatdırır və avtomobilin vəziyyəti, qiyməti ilə maraqlanırlar. Əgər sərf edirsə, elə orada alıb, "əl gəzdirib", 1 həftə sonra baha qiymətə satırlar.

Bazarda isə "iyne atsan yerə düşməz". Həm satan var, həm də alan çoxdur. Satıcılarıdan birinə yaxınlaşıb, alıcı qismində satdığı maşınla maraqlandıq. "Manatla, yoxsa dollarla satırsınız?" sualı ilə başlayan dialoqumuz beləcə davam etdi: "Fərqi yoxdur. 7 min dollara verirəm. Manata çevirərik, nə olsa onu manatla verərsiz. Maşın burada sürülməyib. Almaniya özümlə gətirmişəm. Bu işlə məşğul oluram. Daha doğrusu olurdu. Çünki artıq sərf etmir. Açıq, bu maşın mənə 12 min dollara başa gəlib. Amma 7 minə satıram, ziyan etsəm də məcburam. Maddi böhran evimizi yıxıb. İndi heç kim buna 12 min dollar verməz".

Hazırda bazarda ucuz maşınlar tələbat daha çoxdur. Yanacaq az işlətsin, qənaətli olsun, xərci az olsun... Bu tələblər üzrə maşın almağa çalışan Firdovsi Quliyev əməkdaşımıza bunları deyib: "Apreldə maşın almağa gəlmişdim. Gördüm bazar "ölür". Qiymətlər çox düşüb. Dedim ki, yəqin gətdikcə daha da ucuzlaşacaq. Ona görə də, gözlədim. Amma indi görürəm ki, vəziyyət dəyişib. Xaricdən maşın gətirənlər 70-80 faiz azaldığı üçün, ölkə daxilində olan

maşınlar tələbat artıb. İşlənməmiş maşınlar ucuz idi, tələbat görə qiymətləri qaldırıblar. Çox adam tanıyıram ki, bahalı maşınını satıb, ucuz "Mercedes"ə keçib. Mən də eləsinə axtarıram".

Uzun illərdir maşın alveri ilə məşğul olan Səməd Qafarov qiymət artımının səbəblərini belə izah edir: "Maddi böhrana görə, avtomobillərin kreditləşməsinə məhdudiyətlər qoyulub. Artıq kreditlə təzə maşın almaq asan deyil. Xaricdən maşın gətirmək əvvəlki kimi sərf etmir. Bu da ili təzə və bahalı maşınların alqı-satqısını çətinləşdirib. Nəticədə ucuz və ili köhnə olan avtomobillərə tələbat çoxalıb. Aydın məsələdir ki, tələb artdıqca qiymətlər bahalaşmalıdır. Qiyməti artıran alverçilər deyil. Dayanın, bazara öz şəxsi maşınını gətirənlərin dedikləri qiymətə baxın. Görəcəksiniz ki, çox baha deyirlər. 6 min qiyməti olan maşını 7 minə satmaq istəyirlər. Bilirlər ki, hazırda tələbat o qiymətə olan maşınlaradır, buna görə də istifadə edirlər.

Onları da qınamıram. Bəzilərinin kredit borcu 2 dəfə artıb. Maşını satıb, borclarını ödəmək istəyirlər".

Bütün bunlara baxmayaraq, bazarda alıcı kifayət qədər idi.

Ekspertlərin fikrincə isə, qiymət artımı bir müddət davam edəcək.

Məhəmməd Türkmən
Fotolar müəllifindir

Kişilər!!! Axırcı şans!!!

İsrail təbabəti tətbiq edilir!

Əgər Sizə nə **Azərbaycanda**, nə də **xaricdə heç kim kömək edə bilməyibse, onda yaxşı insanlara, aşağıdakı xəstəlikləri, keyfiyyətli, qısa müddətlə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:**

- * **Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədək** (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * **Cinsi marağın və cinsi aktların azalması**
- * **Vaxtından tez toxum ifrazatı** (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * **Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)**
- * **Prostatitlər.** Prostat vəzin böyüməsi və ya **kiçilməsi**
- * **Prostat adenomasi** (vəzidə düyünlərin amala gəlməsi)
- * **Cinsi vəzilərin-xayaların böyünməsi** və ya **kiçilməsi**
- * **Qasıq-xayalıqda** sızıltı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən **xarici cinsi üzvün** balaca olması
- * **Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi**
- * **Cinsi üzvün düyünlə birdən öyilməsi** (Peyroni xəstəli.)
- * **Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı**
- * **Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)**
- * Hormonal və iltihablı **sonsuzluq** (kişilər və qadınlarda da)
- * **Yuxusuzluq və yuxu pozuntuları**
- * Sidik aktlarının gecə ya **gündüz tez-tez olması**
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı **sidikdə və spermada qan olması**
- * **Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalqlar və ağrılaşmalar**
- * **Saçların bütün formalatda tökülməsi. Sızanaqlar**
- * **Yuxuda iken və yuxudan qalxanda qan təzyiqinin yüksək qalxması**
- * **Boyun, baş, bel, ayaq ağrıları və osteoxondroz**
- * Onurğa sütununun yırtığı, qulunların dərmansız müalicəsi

Həkimə zəng etmək üçün (saat 11.00-dan sonra)

Tel: (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com doktor Vaiz Səmədov.

Elan

Qəbələ rayonunun Vəndam kəndində gözəl bir mey-
və bağı satılır. 60 sot sahəsi var, 86 ağac, qoz, şabalıd, qı-
zıl əhmədi alması, fındıq, hamısı bar verir. Bağ dağ etə-
yindədir, kvadratdır, qazi, işığı, suyu var. Çox gözəl bağ-
dır. Xeyir iş səbəbindən çox münasib qiymətə satılır.
Əlaqə telefonu: (070) 335-90-15.

Babasil xəstəliyinin ən müasir metodla MÜALİCƏSİ

Almaniyanın məşhur "Karl Etorts" firmasının aparatı ilə Moskva şəhəri proktologiya ETM-də xüsusi hazırlıq keçmiş həkim tərəfindən qansız, ağrısız, yataq rejimi gözləmədən - lateks halqə qoyulması.

SƏLİMOV FƏRMAN

Tel: (055) 776-70-34

lənmiş maşınlar ucuz idi, tələbat görə qiymətləri qaldırıblar. Çox adam tanıyıram ki, bahalı maşınını satıb, ucuz "Mercedes"ə keçib. Mən də eləsinə axtarıram".

Uzun illərdir maşın alveri ilə məşğul olan Səməd Qafarov qiymət artımının səbəblərini belə izah edir: "Maddi böhrana görə, avtomobillərin kreditləşməsinə məhdudiyətlər qoyulub. Artıq kreditlə təzə maşın almaq asan deyil. Xaricdən maşın gətirmək əvvəlki kimi sərf etmir. Bu da ili təzə və bahalı maşınların alqı-satqısını çətinləşdirib. Nəticədə ucuz və ili köhnə olan avtomobillərə tələbat çoxalıb. Aydın məsələdir ki, tələb artdıqca qiymətlər bahalaşmalıdır. Qiyməti artıran alverçilər deyil. Dayanın, bazara öz şəxsi maşınını gətirənlərin dedikləri qiymətə baxın. Görəcəksiniz ki, çox baha deyirlər. 6 min qiyməti olan maşını 7 minə satmaq istəyirlər. Bilirlər ki, hazırda tələbat o qiymətə olan maşınlaradır, buna görə də istifadə edirlər.

Toydan qayıdan 3 nəfər faciəvi şəkildə öldü

Bərdə rayonunda 3 nəfərin ölümü ilə nəticələnən ağır yol qəzası ilə bağlı bəzi təfərrüatlar üzə çıxıb. Lent.az-ın məlumatına görə, Qılınclı kəndi ərazisində kanala aşan avtomobildəki şəxslər toydan qayıdarmış.

Bildirilir ki, "Mercedes E 220" markalı, 90 HM 703 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomobili idarə edən 1961-ci il təvəllüdlü Kərimov Yəhya İsgəndər oğlu spirtli içki qəbul edibmiş. Bu səbəbdən də sürücü kəndlərarası yolda düzgün sürət həddini seçməyib və manevr edərkən maşın kanala aşıb.

Faktla bağlı Bərdə rayon Polis Şöbəsinə cinayət işi açılıb, müvafiq ekspertizalar təyin edilib.

Həftə sonu bir çoxları üçün həm də mütləq deməkdir. Şənbə-bazar insanın bütün diqqətinin kitablara, onların aurasına yönəlməsi anlamına da gəlir. Bu günlərdə "Qanun" nəşrlər evinin də kitab yarmarkası təşkil etdiyini nəzərə alanda kitab adına paytaxt əhli üçün ciddi seçim yaranıb. Fikir verməyib, yay istirahəti zamanı Azərbaycan insanı mütləq az olduqca az məşğul olur. Çimərlikdə, bağda, dağda... əlində kitab neçə nəfər görmüsünüz? Halbuki təkcə Türkiyənin istirahət bölgələrində turistlərin böyük əksəriyyəti günlərini mütləq az keçirirlər. Hətta sifət bu məqsədlə həmin bölgələrdə "kirayə kitabları" da verilir. Bir saatı 1 TL-yə olan kitablar. Rus, türk, ingilis və alman dillərində...

yib ki, istədiyi kitabı almağa imkanı çatır. 75 nəfər ancaq zəruri kitabları ala bilər.

UNESKO-nun Statistika İnstitutunun məlumatına görə, adambaşına düşən kitabxana kitablarının sayına görə Gürcüstan lider ölkədir. Bu ölkədə hər min nəfərə 16 min 500 kitab var. Monakoda bu göstərici 9781, Lixtenşteyndə 4 968, San-Marinoda 3 704, İslandiya 2 831, Ermənistanda 2295 (6-cı yer), Estoniyada 1 714, Lüksemburq 1 707, Litva 1601, Makedoniyada 1458-dir. Belarusda hər min nəfərə 667 kitabxana kitabı düşür. Bu göstəriciyə görə isə ölkə 19-cu yerdədir. Digər MDB dövlətlərindən Moldova bu siyahıda 21-cidir. Bu ölkədə min nəfərə 598 kitab düşür. Qırğızıstan min nəfərə düşən 576 kitabla 22-ci yerdədir. 26-cı yerdə qərarlaşan Rusiyada bu göstərici min nəfərə 513 kitabdır. Azərbaycan bu

cəsindədir. Bu problemin qarşısını almaq üçün yeni uşaq kitabları nəşr edilməlidir.

Kitab oxumaq insanı 5 günə dəyişir

Nevroloqlar zəngin süjet xəttinə sahib qurğu romanlarının, eləcə də digər ədəbiyyatların beş gün ərzində beyin hüceyrələrini dəyişmək gücündə olduğunu sübut ediblər.

Nevroloq alimlərdən ibarət tədqiqat qrupu bir neçə gənc üzərində ekperiment aparıblar. Belə ki, kitab oxumazdan əvvəlki beyin hüceyrələrinin vəziyyətini müəyyənləndirəndən sonra qabaqcıdan müəyyən edilən mürəkkəb bir roman gənclərə təqdim olundu. Beş gündən sonra isə həmin sınaqda qərarlaşan kitab mütləqini bitirirlər. O zaman beyin həm sağ, həm də sol yarımkürəsində dəyişiklik müşahidə olunur. Hüceyrələrin canlılığı artır və həssaslıqla yanaşı, mühakimə yürüdə bilmə

Hindli deyib keçməyin, onlar həm mahni oxuyur, həm də kitab...

Öncə dünyanın ən çox mütləq edən xalqları barədə. Statistika görə, dünyada ən çox kitab oxuyan millət hindistanlılardır. Hansı ki, bu işə həftənin demək olar ki, 11 saatını ayırırlar. Dünyada saat miqdarına görə, ən çox oxuyan ölkələri belə sıralamaq mümkündür:

1. Hindistan - həftədə 10.7 saat
2. Tayland - həftədə 9.4 saat
3. Çin - həftədə 8 saat
4. Filippin - həftədə 7.6 saat
5. Misir - həftədə 7.5 saat
6. Çexiya - həftədə 7.4 saat
7. Rusiya - həftədə 7.1 saat
8. İsveç - həftədə 6.9 saat
9. Fransa - həftədə 6.9 saat
10. Macarıstan - həftədə 6.8 saat

Göründüyü kimi, ABŞ, Böyük Britaniya və digər inkişaf etmiş ölkələr bu siyahıya daxil deyillər. "Teletext" korporasiyasının Böyük Britaniyada apardığı analitik tədqiqata görə, yaşlı britaniyalılar ildən-ile oxumağı azaldırlar...

Kitablar bir olmur...

Kitabları oxuması baxımından üç qrupda nəzərdən keçirmək olar. Birincisi stolüstü kitablardır. Bunlar bir dəfə oxunaraq tərk edilən deyillər. Dönə-dönə mütləq edilirlər. Qida kimidirlər, hər zaman onlara ehtiyac vardır. Quran yeganə kitabdır ki, şüurlu müsəlmanlar hər an Ona baş vurur, qiraətini tərk etmir, qiraətindən heç bir zaman bezmirlər. Bu cür kitablar bir də müəyyən sahələrdə yazılmış əsərlər ola bilər ki, hər sahənin mütəxəssisləri tərəfindən stolüstü kitab kimi qəbul edilirlər.

İkincisi elmi-tədqiqat əsərləridir. Bunlara da lüğətlər, ensiklopediyalar, hər hansı bir elm sahəsinə aid yazılmış kitablar, terminoloji əsərlər və sairədir. Bu tip kitablar da dərman kimidir. Ehtiyac duyulduğu zaman baş vurulur bu cür kitablara.

Üçüncüsü də ümumi deyə biləcəyimiz, mədəniyyət, fikir,

Kitab yazan çox, oxuyan az...

Azərbaycanlıların mütləq vərdisi dünya ilə ayaqlaşa bilmir

tarix, ədəbi və s. sahələrlə bağlı olan kitablar, əsərlərdir. Bunlar elmi tədqiqat obyektinə olmaqla yanaşı həvəskarlar tərəfindən çox vaxt oxunur. Bu cür kitablar adətən ən çox mütləq olunan kitablar olur.

Qadınlarla kişilərin kitab zövqü - dəniz və səma... qədər fərqlidir

Türkiyədə Eskişehir Halk kitabxanasında qadınların və kişilərin ən çox hansı kitabları oxuduqları araşdırılıb. Araşdırma 9 ay davam edib və bu müddətdə kitabxanadan 94 min 308 nəfər kitabı borca götürüb. 59 min 797 nəfər yetkin yaşına çatmış, 34 min 511 nəfər isə uşaq olub. Böyüklərin 70 faizini qadınlar, uşaq qrupunda isə kitab alanların 65 faizini qızlar təşkil edib. Araşdırmada bəlli olub ki, kişilərin 80 faizi araşdırma, tarixi və macərə tipli kitablar oxuyur. Qadınların isə 76 faizi sevgi, eşq-məhəbbət və duyğusal kitablar oxuyur.

Yaxşı, bəs niyə az kitab oxuyuruq? Doğrudanmı ancaq vaxt qıtlığıdır? Bir neçə hesablama edək. Adi misal: Türkiyə kanallarında yayımlanan bir serialın reklamlarla birgə orta hesabla müddəti 2.5 saatdır. Hər gün 1 serial izləyən şəxs rəsmən 150 dəqiqəlik bir zamanını boş yerə xərcləyir. Orta hesabla bir insanın bir səhifəni 2 dəqiqə müddətində oxuduğunu, bir kitabın da ən azı 200 səhifə olduğunu nəzərə

alsaq, bəsit bir hesablama edək. İzleyici bu zaman içində gündə 75 səhifə olmaq üzrə 3 gündə bir kitabı bitirmiş olur. Aylıq olaraq isə 10 kitab oxumuş olur. Gün ərzində təqib edilən digər serial və proqramlar isə bu hesaba qatılmayıb.

Keçək digər hesablamağa. Hər gün işə, məktəbə gedərkən eyni mənzərəyə baxıb xəyallar quraraq xərclənən zamanın bir qismi dəyərləndirilə bilər. Varma nöqtəsinə qədər sadəcə 10 səhifə kitab oxuduğumuz zaman aylıq 300 səhifə oxumuş oluruq. Bu da ən azı 1 ayda 2 kitab oxumaq mənasına gəlir.

Yaponiyada "taşiyomi" deyilən bu termin ilə xalq oxumaq işini vərdisdən daha çox ehtiyac olaraq görür. Bizim də savada, mədəniyyətə, elmə ehtiyacımız var. Bunun üçün dərhal oxuma vərdisi qazanmalıyıq. Amma bəzi ölkələrdə hökumət bu işi xalqın iradəsinin, əhvalının öhdəsinə buraxmaq istəmir. Məsələn, Türkiyədə Metro Turizm rəhbərliyi uzaq səfər sənişinlərinə bir jest edir. Demək, şəhərlərarası avtobuslarda onlara çay, qəhvə, sərinləşdirici içki ikramı ilə yanaşı, yolboyu oxumaq üçün kitab da təklif edilir.

Özü də sözügedən addım "Oxuyan sənişin" layihəsi çərçivəsində edilir. Metro Turizm rəhbərliyi dünya və türk klassikası, habelə uşaq ədəbiyyatından nümunələri artıq 150 avtobus şirkətinə paylayıb. Layihə-

nin davamı daha geniş spektri əhatə edəcək.

Yaponiyada oxumağı çox sevmə və metro, ictimai nəqliyyatda mütləqni adət halına çevirən yaponların bu hərəkətinə "taşiyomi" deyirlər. Bir əliylə qələbəliyin içində özünə yer tapan, yıxılmamaq üçün harasa dirsəklənən yapon o biri əliylə kitabını saxlayır. Nahaq yere onlara dünyanın ən çox mütləq edən milləti demirlər.

Yaponiyada bir nəfər ildə orta hesabla 25 kitab oxuyur. Türkiyədə isə 6 nəfər bir kitab oxuyur. Readfaster.com internet saytı yazır ki, Amerikada gənclərin 56 faizi ilə 10-dan artıq kitab oxuyur.

Amma informasiya texnologiyalarının inkişafı Birləşmiş Ştatlarda da kitabə marağı azaldıb. Veronis, Suhler & Associates investment bankerin araşdırmasına görə, Amerikada hər bir adam gündə dörd saat televizora baxır, üç saat radioya qulaq asır, cəmi 14 dəqiqə ərzində jurnal oxuyur. "Exo Moskvi" radiosunun məlumatına görə, rusların 52 faizi kitab almır, 37 faizi kitab oxumur. Əhalinin 79 faizi kitabxanalara getmir.

Bizdəki vəziyyətə gəlincə, 2010-cu ildə Bakıda 2000 nəfər arasında elmi-sosioloji sorğu keçirilərək, "son bir il ərzində hər hansı bir kitabı oxumusunuzmu?" soruşulmuşdu. 2000 adamdan cəmi 203-nün cavabı müsbət olmuşdu. Bu 203 nəfərin cəmi 65 nəfəri de-

siyahıda 29-cu yerdə qərarlaşmış. Ölkəmizdə hər min nəfərə 467 kitabxana kitabı düşür. Azərbaycandan zəif göstərici yalnız 41-ci yerdə olan Qazaxıstan (min nəfərə 249 kitab) və 55-ci yerdə olan Ukraynadadır (min nəfərə 88 kitab). Göründüyü kimi, min nəfərə düşən kitabların sayına görə Azərbaycan qonşularından, o cümlədən Ermənistandan xeyli geridə qalır. Orta hesabla dünyada hər min nəfərə 833 kitabxana kitabı düşür.

Uşaq 1 yaşından oxumalıdır

Keçək uşaqlarla bağlı duruma. Alimlərin qənaətinə görə, əgər uşaq 9 yaşına qədər mütləq vərdisinə yiyələnə bilsə, o uşaq gələcəkdə heç vaxt mütləq etməz. Bu səbəbdən iki yaşından, hətta bir yaşından uşağı mütləqə öyrətmək lazımdır. Valideynlər 1 yaşından etibarən uşaqlara onlar üçün xüsusi hazırlanan kitablar verməlidir. Kağız kitabları təbii ki, 1 yaşında uşağa vermək olmaz. Amma yumşaq kitablar, parçadan, plasmadan olan kitablar var ki, onlar müxtəlif səslər çıxarır, səhifələrində müxtəlif şəkillər olur. Artıq kitab o yaşdan uşağın canına, qanına, qəlbine işləyir. Uşaq böyüdükcə, təbii ki, kitablar da böyüyür. Bundan sonra isə kitab oxumaq onun həyat normasına çevrilir.

Uşaqlar üçün elektron kitablar son dərəcə az buraxılır və uşaq ədəbiyyatı yox dərə-

mexanizmi də sürətlənir.

Sınaqlara nəzərət edən alimin fikrinə, özünü roman qəhrəmanının yerinə qoyduqda bioloji dəyişikliklər daha sürətlə həyata keçir.

Beynəlxalq Kitabxanalar Assosiasiyasının məlumatına görə, dünyada 570 min kitabxana var. Onların əksəriyyəti, yeni təxminən 440 mini Avropadadır. Şimali Amerikada 125 min kitabxana fəaliyyət göstərir. Ən az kitabxana isə Afrikadadır - cəmi 1200. Bu kitabxanalarda 20 mlrd-dan artıq kitab, 1,5 mlrd mikrofilm, 10 mlrd jurnal və qəzet saxlanılır. Ən zəngin kitabxanalar yene də Avropadadır - təxminən 16 mlrd kitab. Şimali Amerika kitabxanalarında 12 mlrd, Asiyada 1,5 mlrd kitab var. Dünyada kitabxanaların saxlanılmasına 8,7 trln dollar xərclənir. 2,5 mlrd adam kitabxanaların daimi abunəçiləridir. Bu göstəriciyə görə də Avropa liderdir. Bu qitədə 1,8 mlrd adam mütəmadi olaraq kitabxanalardan istifadə edir. Asiyada bu göstərici 215 mln, Şimali Amerikada 77 mln nəfərdir. Avropada hər il 1,1 trln kitab əməliyyatı həyata keçirilir, yəni bu sayda kitab oxuculara təqdim edilir. Asiyada 82 mlrd, Şimali Amerikada 66 mlrd belə əməliyyat həyata keçirilir. Cənubi Amerikada ildə 48 mln kitab oxuculara təqdim edilir. Maraqlıdır ki, Afrikada bu rəqəm 10 dəfə artıqdır.

□ Sevinc TELMANQIZI

MUSAVAT

Son səhifə

N 166 (6487) 1 avqust 2016

Familiyasında 35 hərf var, məhkəməyə müraciət edib

Havay sakini olan qadın uzun müddət davam edən mübarizəsində qalib gəlib. Familiyasında 35 hərf olan qadın tam adı və familiyasının sürüclük və şəxsiyyət vəsiqəsinə tam yazılmasına nail olub. Ad-soyadı Cenis Lokelani Keihanaikukauakahihuliheeka-haunaele olan qadının mübarizəsinə səbəb kompüter proqramında ad-soyadın 34 işarə ilə məhdudlaşması olub. Proqramı bütün ştat üzrə dəyişəndə limit 40 işarəyə qədər artacaq. Qadının mübarizəsinə səbəb isə yol polisinin davranışı olub. Nəzakətsiz polis öncə onun soyadını lağa qoyub və ona qızlıq familiyasını qaytarmağı tövsiyə edib. Cenisin qızlıq familiyası isə Vort olub. O, ərinin familiyasını 1992-ci ildəki toyundan sonra götürüb. Hazırda dul qadın olsa da, Cenis soyadını dəyişməməkdə ısrarlıdır. Amerikalının sözlərinə görə, soyadının açması ibrətamizdir: "İnsanları xaos zamanı ayağın qaldırıb bir istiqamətə yönləndirən qüvvə onu qeyri-müəyyənlikdən də xilas edəcək".

Uşaqlar xəstələnir, onları itlər müalicə edir

Ekvadorda xərcəng xəstəsi olan uşaqların müalicə aldığı xəstəxanaya könüllü itlər aparılıb. Türkiyənin "Hürriyyət" qəzetinin xəbərinə görə, bu, uşaqların müalicəsi üçün irəliləyiş olub. O günə qədər ağır müalicə şərtləri səbəbindən həyatdan küsmüş, dərman içmək, həkimlərlə danışmaq belə istəməyən uşaqlar inanılmaz dərəcədə seviniblər.

Belə ki, itin gelişindən sonra uşaqlar yeməklərini yeyib, həkimlərlə danışılar. Hər çərşənbə xəstəxanaya gələn itlərlə oynayan uşaqların adrenalini səviyyəsi yüksəlirdi üçün kimyəvi üsulla müalicənin kənar təsirləri azalmağa başlayıb. Təsadüfən bir dərman tapılıb. Son beş ildir ki, itlər Ekvadordakı xəstəxanaya

ziyərətə gəldikdən sonra statistiklər artıq uşaqların əvvəllə müqayisədə kimya terapiyası-

nın kənar təsirlərinə qarşı daha dözümlü olduqlarını müşahidə ediblər.

Qadın qısqancdırsa, görmə qabiliyyəti zəifləyir

Qısqançlıq insanın ən zəif cəhətlərindən biridir. "The Telegraph"ın məlumatına görə, alimlər müəyyənləşdiriblər ki, qısqanc olmaq hissi qadınların birbaşa şəkildə görmə qabiliyyətlərinə mənfi təsir edir. ABŞ-ın Delaver institutu tərəfindən aparılan araşdırmalar zamanı çox maraqlı nəticələr qeydə alınıb. Müəyyənləşdirilib ki, qısqanc qadınlar o dərəcədə mənfi emosiyalara qapılırlar ki, axtarıqları əşyaları belə tapmaq iqtidarında olmurlar. Laboratoriya şəraitində aparılan təcrübədə yanaşı, lakin ayrı-ayrı kompüterlərin arxasında oturan cütlüklər iştirak ediblər. Təcrübədə iştirak edən qadınların vəziyyəti sürətlə bir-birini dəyişən təbiət təsvirlərinin fonunda ara-sıra yer alan emosiyalara mənfi təsir göstərən kadrları yox etməyə cəhd göstərmək olub.

Kişilər isə ekranda cəlbedici təsvirləri seçməli idilər. Bu anda eksperimenti aparən əsas mütəxəssis qadınlara kişilərin fotolarıdakı qadınların xarici görkəmlərinə qiymət verdiklərini açıqlayıb. Eksperimentin sonunda isə qadınlar öz sevgililərinin digər qızları qiymətləndirməsini eşitməyin nə dərəcədə ağır olduğunu söyləyiblər. Məlum olub ki, daha çox qısqançlıq nümayiş etdirən qadınlar onlara tapşırılan şəkilləri tapmaqda çətinlik çəkiblər. Qısqançlıq və "korluq" hissləri isə qadınların öz sevgililərinin digər qızlara qiymət verməsini fikirləşdikləri an üst-üstə düşüb. Mütəxəssislər bildiriblər ki, məhz bu təcrübə sosial münasibətlərlə həqiqətdə qəbul olunanlar arasında sıx əlaqələrin mövcudluğunu sübut edir.

Bu cihazı qoluna tax, nə zaman öləcəyini öyrən

Britaniya alimləri insanın ömrünə nə qədər qaldığını müəyyən etməyi bacaran cihaz hazırlayıblar. Qola taxılan saata oxşayan cihaza "ölüm indikatoru" adı verilib. O, orqanizmin nə qədər sürətlə qocaldığını müəyyən edir. Lankaster Universitetinin mütəxəssislərinin yaratdıqları qurğu ağrısız lazer şüalanmasının köməyi ilə kapilyarlardakı endotel hüceyrələrin vəziyyətini öyrənir və qocalmanın sürətini hesablayır. Testin nəticələrini 0-dan 100-dək rəqəmlər göstərir. Minimum nəticələr insanın artıq öldüyünü, maksimum nəticə isə sağlamlığın optimal vəziyyətini göstərir.

"Mirror" qəzeti yazır ki, "ölüm indikatoru"nun köməyi ilə ağıl zəifliyi və xərcəng kimi xəstəliklərə diaqnoz qoymaq mümkündür. Qurğunu yaradan fiziklər Aneta Stefanovska və Piter Makklintonun sözlərinə görə, testin nəticələri mütəmadi olaraq məlumat bazalarına köçürülmək.

QOÇ - Gün ərzində bütün işlərdə bacardığınız qədər məsuliyyətli olmalısınız. Əks təqdirdə nəzərdə tutduğunuz planları reallaşdırmaqda problemləriniz olacaq. Səfərə hazırlaşmağa dəyər.

BUGA - Yeni ayın bu ilk günü əsasən fərdi yaradıcılığınız üçün uğurlu olacaq. Həmkarlarınızla aranızda mövcud olan gərginlik qismən səngiyəcək. Səhhətinizin də qayğısına qalın.

ƏKİZLƏR - Təxminən saat 12-yə qədər ümumi əhvalınızda gərginlik müşahidə ediləcək. Sonrakı saatlarda isə daxili sabitliyiniz bərpa olunacaq. Əsas vaxtınızı istirahətə həsr edin.

XƏRÇƏNG - Göstərdiyimiz zaman kəsiyində yeni işlərə başlamaq və sizə aid olmayan münasibət məsələlərinə müdaxilə etmək xoşagəlməz sonluqla nəticələnə bilər. Qazanmaq ehtimalınız böyükdür.

ŞİR - Bürcünüz üçün aktiv olan bu təqvimdə hansısa ciddi problemlə rastlaşma ehtimalınız yoxdur. Əksinə, uğurlu nəticələrdən xəbər verən çoxsaylı görüş və sövdələşmələrdə iştirakınız baş verəcək.

QIZ - Fəaliyyət zəminində xırda irəliləyişlərdən başqa hansısa mütərəqqi uğurlara yiyələnməyəcəksiniz. Qohumluq-qonşuluq münasibətlərində humanistlik göstərin. Savab qazanmağa çalışın.

TƏRƏZİ - Avqustun bu ilk təqvimi sizin üçün kifayət qədər uğurlu olacaq. Xırda maliyyə problemlərini nəzərə almasaq, digər sahələrdə cərəyan edən situasiyalar zövqünüzə uyğunlaşacaq.

ƏQRƏB - Yaramaz adamlardan uzaq olun. Çünki sizə qarşı pislik etmək istəyənlər çoxdur. Hər hansı mübahisə və prinsipiallıq isə sizin üçün deyil. Boş məsrəflərə çox pul xərcləməyin.

OXATAN - Qarşıdakı on gün üçün üzərinizə düşən vəzifələri indidən planlaşdırın. İştirakçısı olduğunuz hər bir sövdələşmədə qarşı tərəfin rəyini nəzərə alın. İnadkarlıq sizə başucalığı gətirən deyil.

OĞLAQ - Sağlamlığınızı qorusanız, başqa probleminiz olmayacaq. Sıxıntı çəkməkdənsə dəniz sahilində, kənd yerində dincəlin. Amma lazımsız yerlərə pul xərcləmək fikrinə düşməyin.

SUTÖKƏN - Günün birinci yarısını nəzərə almasaq, qalan saatlar bürcünüz üçün düşərli olacaq. Yeni simalarla rastlaşmağınız, işgüzar proseslərdə dəstək almağınız gərginliyinizi azaldacaq.

BALIQLAR - Qarşınızda olduqca məsuliyyətli bir dövr durur. Biznes sahəsində və münasibətlərdə proseslər üreyinizcə olacaq. Amma xətaqar və yalançı adamların şirin dilinə aldanmayın.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

3 köynək toxuyan məhbusun cəzası 1 gün azalır

Braziliyadakı bir həbsxanada qalan bütün məhkumlar vaxtlarını köynək toxumaqla keçirirlər. Məhkumların toxuduqları köynəklər Braziliyanın məşhur geyim markası olan "Doidelles" tərəfindən satılır. Başqa ölkələrə satılan köynəkləri toxuyan məhkumlar yalnız hörmək öyrənmirlər. Onlar həm də azadlığa çıxmaq üçün çalışırlar. Çünki məhkumların toxuduqları hər 3 köynək onların cəzalarını bir gün azaldır. Eyni zamanda toxuduqları köynəklərin satışından faiz qazanırlar.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYXAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 4.750

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "E-Q" mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.